

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Diplomová práce

2021

Jan Kuliš

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

**Jak být trampem. Mediální polemika o charakteru
subkultury na přelomu dvacátých a třicátých let**

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Jan Kuliš

Studijní program: Mediální studia

Vedoucí práce: Mgr. Miloš Hroch

Rok obhajoby: 2021

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Jan Kuliš

Bibliografický záznam

Kuliš, J. (2021). *Jak být trampem. Mediální polemika o charakteru subkultury na přelomu dvacátých a třicátých let*. Diplomová práce (Mgr.). Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Miloš Hroch

Rozsah práce: 118 713 znaků

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá polemikou mezi subkulturními časopisy Tramp a Naše osady ohledně pojetí trampské identity a politizace subkultury trampingu v letech 1929 až 1931.

Zkoumá tzv. rudý trampung – příklon části trampů ke komunismu, s tím související politizaci subkultury a jeho vývoj, za jehož platformu bývá považován časopis Tramp; stejně tak jako kritiku tohoto přístupu od časopisu Naše osady hlásícího se k nepolitickému trampingu.

Výsledkem této práce je rozčlenění politizace subkultury ve sledovaném období na tři etapy: snahu poslance Jiřího Stříbrného a médií v jeho vlastnictví o politizaci subkultury směrem k jeho politice, politizace i deklarativně nepolitických členů subkultury proti regulaci trampování tzv. Kubátovou vyhláškou v roce 1931, která byla vyvrcholením morální paniky z trampingu, a komunistickou politizaci trampů.

Závěrem práce konstatuje, že časopis Tramp sice byl platformou rudého trampingu, ale až v druhé půli své existence, nikoli po celé období, a že jako rudý trampung lze označit jeho levicové a později i komunistické směřování, které však zůstává převážně na ideologické rovině, než aby otevřeně šlo o vzývání KSČ.

Dále práce zjišťuje, že polemiku oproti předpokladům odborné literatury nelze personifikovat na spor mezi trampskými novináři Bobem Hurikánem a Gézou Včeličkou, pouze na média, která reprezentují, tedy Naše osady a Tramp.

Abstract

This diploma thesis deals with the polemic dispute between the subcultural magazines Tramp and Naše osady regarding the concept of the tramp identity and politicization of the subculture of tramping between the years 1929 to 1931. It examines the so-called red tramping - the inclination of part of the tramps towards communism as well as the related politicization of the subculture and its development, the platform of which is often considered to be the magazine Tramp; as well as criticism of this approach by Naše osady magazine, which advocates non-political tramping.

The result of this work is the division of politicization of the subculture in the observed period into three stages: the efforts of MP Jiří Stříbrný and the media in his possession to politicize the subculture towards his politics, politicization and declaratively non-political members the culmination of a moral panic over tramping, and the communist politicization of tramps.

The thesis concludes that Tramp magazine was a platform for red tramping, but only in the second half of its existence, not throughout the whole period, and that red tramping can be described as its leftist and later communist orientation, which remains largely ideological than to openly invoke the Communist Party.

Furthermore, the thesis finds that the controversy, contrary to the assumptions of the literature, cannot be personified to the dispute between tramp journalists Bob Hurikán and Géza Včelička, only to the media they represent, ie Naše osady and Tramp.

Klíčová slova

média, subkultura, politizace, tramping, trampové, komunismus

Keywords

media, subculture, politicization, tramping, tramps, communism

Title

How to be a tramp. Mediated debates about the nature of the subculture at the turn of the 1920s and 1930s

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval Mgr. Miloši Hrochovi za vedení práce a vstřícné konzultace a také Doc. PhDr. Janu Randákovi, Ph.D. za poskytnutí materiálů.

Obsah

Úvod	9
1 Formování a geneze trampingu.....	12
1.1 Sociální vlivy na vznik trampingu.....	12
1.2 Trampský imaginární Západ	14
1.3 Od osad k chataření.....	15
1.4 Trampování a sport	17
2 Tramping jako subkultura.....	19
3 Vztah trampů k politice	24
4 Představitelé polemiky	27
4.1 Bob Hurikán	27
4.2 Géza Včelička	29
5 Trampové a média.....	32
6 Metodologická část	34
6.1 Cíle a výzkumné otázky	34
6.2 Výzkumný vzorek.....	34
6.3 Kritická diskurzivní analýza.....	35
7 Empirická část.....	36
7.1 Úvod	36
7.2 První fáze politizace – stříbrný tramping.....	39
7.3 Druhá fáze politizace – obrana trampingu	42
7.4 Třetí fáze politizace – rudý tramping.....	49
Závěr	54
Summary	56
Použitá literatura.....	57
Prameny	60
Teze diplomové práce.....	64

Úvod

Jako malá média s krátkou životností nebývají časopisy Tramp a Naše osady připomínány v rámci mediálních studií. Přesto sehrála důležitou roli při politizaci trampingu jakožto naší snad nejpočetnější subkultury pocházející přímo z domácího prostředí, a to na přelomu dvacátých a třicátých let dvacátého století, a probíhala mezi nimi obsáhlá polemika.

Pro trampingu se tato média stala názorovou platformou a svého času také jedinými mluvčími, jelikož trampové jinak odmítali jakoukoli organizaci, díky čemuž mohla určovat normativní hodnoty subkultury. Jejich význam nabíral na síle také s očekávaným zákazem trampingu vyvěrajícím z morální paniky ve formě tzv. Kubátovy vyhlášky, proti které se trampové začali vymezovat a organizovat. Část z nich navíc situace přiměla k vlastnímu politickému přesvědčení směřující ke komunistické ideologii a ke snaze o politizaci trampingu.

Hlavní výzkumná otázka zní: Jak se lišilo pojetí trampingu v pohledu reprezentovaným zaprvé Trampem a zadruhé Našimi osadami? Doplnuje ji vedlejší výzkumná otázka: Jak se časopisy Tramp a Naše osady stavěly k politizaci subkultury?

Práce se odchyluje od teze v tom smyslu, že se úžeji zaměřuje na klíčové téma, a to přístup subkultury prostřednictvím jejích subkulturních médií k politice a politizaci subkultury a k charakterizaci subkultury prostřednictvím těchto médií. Pro komparaci si vybírá časopisy Tramp a Naše osady, které pojí doba počátku vydávání i zániku, zatímco každý z časopisů reprezentoval odlišnou názorovou platformu trampů. K užšímu zaměření práce a zároveň vynechání konceptu tzv. post-subkulturního obratu (Weinzierl & Muggleton, 2003) a také upozadění konceptu imaginárního Západu (Jurčák, 2018) a s ním související vedlejší otázky dochází jak z praktických důvodů možnosti vzniku ucelenější práce a zřetelnějších výsledků, tak z důvodů pandemie viru sars-covid-19, která značně omezila možnosti psaní diplomové práce.

Přestože trampingu po dlouhou dobu přitom stál stranou vědeckého (Feinberg, 2013, s. 8) i uměleckého zájmu, v posledních letech se ale situace začíná měnit a zájem o trampingu vzrůstá.

Prvním dokladem se stala mezinárodní výstava *Volný čas. Utopie na hranicích všednosti* realizovaná Národní galerií Praha, zpřístupněná od září 2011 a pod vedením Milana Knížáka. Volnočasové aktivity z českého prostředí zastupoval právě trampingu, který navíc dostal nejvíce prostoru. K výstavě v témže roce vznikl obsáhlý katalog (Hartmann & Michajlová, 2011) rozebírající trampingu esejisticky a dočkal se druhého vydání za dva roky později ve větším a vizuálně přepracovaném formátu (Michajlová, 2013).

Ve dnech 26. a 27. dubna roku 2017 proběhla první odborná konference věnovaná trampingu nazvaná *Subkultura trampingu ve světle vědeckého výzkumu*, na které vystoupili jak historici, tak etnografové a archeologové (Státní oblastní archiv v Praze, 2020). Akci pořádaly Ústav českých dějin FF UK, Katedra archeologie Filozofické fakulty Západočeské univerzity v Plzni, Státní okresní archiv Rakovník, Etnologický ústav Akademie věd České republiky, Muzeum T. G. M. Rakovník a Ústav historických věd Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě. Přednášky na konferenci měli pracovníci působící na všech uvedených institucích (Smlsal, 2017, s. 194).

Konference se setkala i se zájmem veřejnosti především z řad trampů (Pohunek, 2017, s. 249), kteří se k tématu obsáhle vyjadřovali a vznikl přínosný střet vědecké a aktérské perspektivy (Smlsal, 2017, s. 194). Většinu prezentovaných příspěvků představil další rok stejnojmenný sborník editovaný Mayerovou a Randákem (2018).

Ve stejném roce byla od června k vidění výstava Národního muzea *Století trampingu*, ke které rovněž vznikl katalog (Pohunek, 2018), tentokrát spíše encyklopedicko-popularizační se silnou vizuální stránkou oproti katalogu Národní galerie.

Následující rok vyšla přelomová publikace *Český tramping v časech formování a rozmachu* od autorského kolektivu, ve kterém figuruje vedle již zmíněného historika Jana Randáka a Jana Pohunka dále Jan Krško, Jan Mareš a Jan Špringl (Krško et al., 2019). Vyjma knihy Waice & Kössla (1992) působících na katedrách tělesné výchovy z devadesátých let šlo o vůbec první odbornější knižní publikaci většího rozsahu věnující se trampingu jako celku, nikoliv jako místopisná studie zaměřující se jen na jeden region (Randák et al., 2020, s. 26).

Na tu hned další rok navázala ve stejném autorském kolektivu napsaná odbornější a ve svém záběru širší kniha *Putování za obzor – Tramping v české společnosti 1918-1989* (Randák et al., 2020). Kromě ní ještě ve stejném roce vyšla fotografická publikace *Trampové* od Libora Fojtíka (2020).

Kromě vzestupu odborného zájmu stále trampingu jakožto subkultura žije, přestože od jejích počátků oběhlo už více jak sto let. Jak prohlásil v předešlém roce mladý folkový písničkář Jan Senft (GoOut, 2020), který sám sebe prohlašuje za trampa¹:

Být trampem znamená navazovat na tradici, která je tady už minimálně sto let. Znamená to, že je člověk rád v přírodě. Znamená to hru na jakousi Ameriku, což samozřejmě neznámá USA, ale nějakou romantickou představu, a tu svobodu v českém kontextu. A tu svobodu se snaží člověk v přírodě prožívat, aniž by jí nějak škodil. Naopak, snaží se jí vnímat a skrze to i nějak pomáhat. Myslím,

¹ Pozn.: Upraveno z mluveného projevu

že tramping má i přesahy do občanského života. Je to identita.

Právě i subkulturní identity se týkala polemika na přelomu dvacátých a třicátých let dvacátého století o tom, zdali politika patří do trampingu. Jako její protagonisté bývají uváděni trampové Bob Hurikán a časopis Naše osady na jedné straně a Géza Včelička a časopis Tramp na straně druhé. Přestože odborná literatura na tuto polemiku naráží, děje se tak spíše nekonkrétně a s nemnoha příklady konkrétních textů této polemiky. Jejich přiblížení je také záměrem této práce.

1 Formování a geneze trampingu

Tramping u nás začal vznikat na začátku dvacátého století, v ucelenější podobě po první světové válce (Pohunek & Špringl, 2013, s. 17). Jeho důraz na neorganizovanost, jeho až zpětné pojmenování a příbuznost s výletnictvím, tuláctvím, v té době také rozvíjejícím se campingem a starším a formálnějším skautingem ztěžuje nacházení jeho přesné charakteristiky v meziválečné době. Zvláštní vztah má tramping navíc k typickému českému chataření.

Část trampů se nicméně formovala právě ze skautského prostředí, které ale kritizovala pro svázanost, uniformitu a důraz na disciplínu, které například levicový tramp Géza Včelička, jak uvádí z nevydaných rukopisů Krško (2016, s. 179), pojmenovával jako „vojáckování“. Naprosto zásadní a neoddiskutovatelný vliv měla také americká kultura v podobě němých filmových westernů představující Divoký západ společně s westernovou a country hudbou a s dobrodružnými romány, zejména ve formě rodokapsů (Krško et al., 2019, s. 26).

1.1 Sociální vlivy na vznik trampingu

Samotnou motivaci k trampování rozvádí Feinberg (2018, s. 7): „Účastníci hnutí ucítili potřebu – během toho mála času, co jim po týdnu práce zbylo – uniknout tísnivé špině proletářského života cestou do lesů.“ Přírodu dle něj vnímali jako protiklad strojů a práce.

Obdobně odpovídá jeden z nejznámějších trampů Bob Hurikán (1940, s. 10): „[Trampovali jsme, abychom] unavené tělo i mysl po celotýdenní práci osvěžili jinými myšlenkami, jež nemají nic společného s všednostmi života; abychom přirozeným a nenuceným pohybem ve zdravém ovzduší se opět připravili ke svým životním úkolům.“

Tramping pak dále Hurikán (1940, s. 10) charakterizuje: „Tramping klade hlavní důraz na znalosti primitivismu indiánské romantiky; na znalosti přírody a všech věcí s ní souvisejících, jako je táboření, samostatnost, družnost, sebekázeň a opravdové kamarádství.“ Hurikán (1940, s. 10), který pochází původně ze skautského prostředí a je hlasem proklamativně apolitického trampingu, pokračuje: „Trampové dovedli přenést romantiku do dnešní doby, do doby, která bohužel zapoměla ve svém egoismu a shonu na dorůstající mládí – žíznící víceméně po romantickém životě. Všednost dnešního života si vynutila tento protiklad.“

Nikoliv nutně v rozporu, ale velice jinak a ve značně odlišném tónu však už píší o trampingu politici trampové, kteří měli blízko ke komunistické ideologii, ve svém Českobudějovickém svolání z roku 1931, které bylo rezolucí tří set jihočeských trampů. Citují ho v Waic a Kössl (1992):

Tramping je sociálním hnutím pracující mládeže dělnických a středních vrstev. Je vyvolán nespokojeností pracující mládeže se stávající společenskou organizací, sloužící zájmům soukromých podnikatelů, zvaných trampy paďoury. Tito paďouři vládnu ve státě, chtějí zakázat tramping a donutit pracující mládež, aby se v jejich zájmu podrobila předvojenské výchově. (s. 47)²

Oblíbenosti dosáhly trampské aktivity i z toho důvodu, že byly pro prvorepublikovou mládež finančně dostupné, a to v době nevládné ekonomické situace po vyčerpávajícím světovém konfliktu a v době Velké hospodářské krize (Krško et al., 2019, s. 26). K tomu často šlo o mladé lidi s nižším sociálním postavením (Krško, 2013, s. 12).

Dostupnosti pomohl i fakt, že v letech 1919 až 1927 rozprodávalo ministerstvo obrany přebytky různých armád z první světové války (Špringl, 2013, s. 11) a trampové si tak snadno mohli opatřit vybavení do lesa včetně celt, stanů a praktických toren a lahví na vodu. Zde lze hledat i jeden z vlivů na trampské odívání kromě kovbojského a indiánského vzhledu, případně kanadského a částečně i vodáckého apod. (Hurikán, 1940; Vágner, 2014, s. 66–69).

A v neposlední řadě pomohlo hned po první světové válce rozvoji trampingu jako volnočasové aktivity i zkrácení pracovní doby na osm hodin (Krško et al., 2019, s. 26) zákonem z roku 1918 a společně s tím i zrod tzv. *weekendu*. Ten v té době znamenal sobotní odpoledne po práci a volnou neděli (případně až čas do pondělního pracovního rána) a používal se původně v anglickém originále, až později jako *víkend* (Štemberk, 2014, s. 39). Poprvé *weekend* zaznamenává Příruční slovník jazyka českého z let 1935–1958 a jako jeho význam uvádí i „chatu v přírodě pro strávení odpočinku“ („Z dopisů jazykové poradně“, 2009). Jak dokresluje Vágner (2014):

Vzhledem k tomu, že sobota byla řádným pracovním dnem, vyraželi trampové až v odpoledních hodinách. Při příchodu se ihned přistupovalo k přípravě tábora, převážně na okraji lesa, při řece v záplavové nivě, často i bez vědomí majitele pozemku. Hlavním programem býval zpěv a posezení při ohni. Druhý den dopoledne se pracovalo na úpravě tábora či se navštěvovala okolní tábořiště a odpoledne či navečer nastával čas návratu domů, přičemž se tento základní program různě doplňoval (sport, střelba a vrhání nožů aj.) (s. 68).

² Dále v prohlášení političtí trampové tvrdí, že chtějí „osvobodit pracující lidi od třídní nadvlády paďourů“, a kritizují nepolitické trampingy za nezáměr o sociální, ba dokonce existenční otázky, kterým nadřazují slušnost a sport. Takové trampingy vnímají jako přívržence paďourů a nechtějí se s nimi družít. Za svůj jediný list je prezentující uznávají Tramp (1929–1931) a vyzývají další k podpisu prohlášení (Waic & Kössl, 1992, s. 48-49).

1.2 Trampský imaginární Západ

Tramping si své pojmenování odvodil od termínu použitého v románu *Cesta* od amerického spisovatele Jacka Londona (Krško et al., 2019, s. 32). Ten výrazem *tramps* označoval americké tuláky (Krško, 2013, s. 22), kteří se svévolně přepravovali na vagonech nákladních vlaků a živili se příležitostnou prací a žebrotou (Krško, 2013, s. 11). Kniha měla vliv na tuzemské prostředí díky jejímu prvnímu vydání v českém překladu v roce 1922, jehož autorem je Josef Vorel.

Zásadním se stal úsudek zmíněného překladatele výraz *tramps* do češtiny nepřeložit, ale jako specifický termín jej v překladu zanechat. Výraz jím přenesený do češtiny pomáhá zaštitit tuzemský fenomén trampingu trvajícím již přes sto let.

Trampové si výraz *tramps* osvojili, přičemž jeho význam posunuli (Vágner, 2014, s. 64). Z původního amerického chudého dělníka přepravujícího se nelegálně za jakoukoli práci, která se cestou naskytne, se stal v imaginaci českých trampů zvláště v počátku kovboj žijící v souladu s nedotčenou přírodou, opěvující ‚divoké hvozdy magické krajiny‘ a opovrhující měšťáckou morálkou. Tuto svou představu hodlali trampové sami naplňovat, a to i za předpokladu, že se jednalo zpravidla o víkendovou aktivitu lidí z velkých českých měst (Štemberk, 2014, s. 39).

Dálkové vlaky používané původními *tramps* přitom nahradily u českých trampů příměstské lokálky a exotické dálky zas česká příroda (Pohunek & Špringl, 2013, s. 17), pro jejíž lokality trampové vymýšleli nové názvy připomínající jim vyčtená a vysněná místa z dobrodružných románů a rodokapsů. Řada z nich, jako například lom Velká Amerika, si trampské názvy uchovala do dnešních dní a nová trampská pojmenování zastínila ta původní.

Ve formování trampské identity tak hrál důležitou roli *imaginární Západ*, koncept Alexeje Jurčaka (2018). Konceptem původně Jurčak označuje představu Západu v Sovětském svazu v pozdním socialismu, který „existoval tak dlouho, dokud skutečný Západ zůstal mimo dosah sovětských lidí“ (Jurčak, 2018, s. 191). Šlo o sdílenou představu života na často blíže neurčeném Západě, popřípadě hlavně ve Spojených státech amerických, která ovšem nebyla reálným obrazem života v západním světě, ale jeho vysněnou verzí pramenící z úzkého výseku informací, které se do Sovětského svazu dostávaly, a představivosti. Imaginárním Západem jej samozřejmě nikdo nenazýval. Jak nicméně uvádí Jurčak (2018):

Pestrá paleta diskurzů, výroků, produktů, objektů, obrazů, hudebních projevů a jazykových konstrukcí, které byly se Západem spjaty tématem, původem nebo nějakým znakem a které byly v pozdním socialismu velmi rozšířené, však postupně přeci jen zformovala ucelený a všeobecně sdílený objekt

fantazie – imaginární Západ (s. 193).

I u trampů v českém prostředí se z reálií Severní Ameriky stal „imaginární prostor, který je současně známý i nedosažitelný, reálný i abstraktní, všední i exotický“ (Jurčák, 2018, s. 190). Trampové si svérázným způsobem přivlastnili domácí krajinu a naplnili ji trampskými fantaziemi a sny (Randák et al., 2020, s. 25). Ve svém eskapismu neutíkali jen do lesů a k břehům řek, ale přetvářeli je ve své imaginaci, dávali jim nové názvy (Feinberg, 2018, s. 7) odkazující buď na reálná místa v Severní Americe, místa vyčtená z rodokapsů, nebo aspoň podobně znějící.

Jak uvádí Knížák (2011, s. 22), „trampové překryli existující a blízký svět jiným, který existoval jen v jejich myslích. Tím vznikl semireálný, semivirtuální svět, který umožňoval duální existenci. Věci a jevy měly najednou dva významy.“ Trampové se tak sami mohli stát cowboyi a začali krajinu po svém osidlovat – prostřednictvím svých osad zpravidla s anglickými názvy.

„Symboly imaginárního Západu se rovněž velice rozšířily v oblasti jazyka, zvláště při vymýšlení různých slangových jmen a názvů,“ píše dále Jurčák (2018, s. 227) a jako příklad uvádí přejmenovávání hlavních tříd sovětských měst například na Broadway. Kromě toho se uchytily anglicky znějící přezdívky jako „John, Jim či Mary“ (2018, s. 229), což přesně platí i u trampů. „[V] prostředí škol i univerzit úplnou samozřejmostí – studenti se oslovovali Miku (místo Michaili), Alexi (místo Alexeji), Bobe (místo Borisi), Madeleine (místo Jeleno), Margo (místo Margarito), tj. jmény, která nebyla v Rusku běžná a evidentně pocházela ze Západu,“ dodává Jurčák (2018, s. 228) i s tím, že kapely mládeže si dávaly anglické názvy jako připodobnění Západu, což opět platí i u trampů.

Západ s šerify, pistolnickými duely, boji s indiány a drsným životem s nepodmaněnou přírodou byl pro trampy místem „tam“, „u nich“, což je opakem „u nás“ – a přestože lidé o tomto imaginárním prostoru neustále hovořili, jeho reálná existence byla nejistá (Jurčák, 2018, s. 190), respektive nemusela mít mnoho společného s reálným místem (Jurčák, 2018, s. 191).

1.3 Od osad k chataření

Pro tramping je zásadním termínem *osada*, neboli místo pravidelného táboření trampské party. Ovšem *osadou* lze nazvat i tuto partu samotnou. Podobně slovo *tramp* slouží jako pojmenování člena subkultury i jakožto synonymum pro vandrování, čundr či výlet podniknutý členy této subkultury. Lze pak dokonce říci, že *osada* jede na *osadu* či že *tramp* vyráží na *tramp*.

Samotné místo fyzické *osady* může mít mnoho podob. Může jít pouze o vyhlédnuté místo v přírodě, kam se členové *osady* pravidelně vracejí, nebo může mít trvalejší formu zahrnující i trampské chaty.

Záleží, jestli v té době šlo o *osadu* stanařskou či chatovou (Špringl, 2013, s. 11). Ať tak či onak, ve své struktuře se osady inspirovaly rovněž Divokým západem a v čele osady bývá šerif, kterého volí její členové (Špringl, 2013, s. 13). Tato tradice se v některých osadách zachovala dodnes a šerif v současné době zastává úlohu partnera zastupitelů místní správy a samosprávy, přičemž hájí zájmy osady navenek. Jinde ho nahradil rovněž volený osadní výbor či rada (Vágner, 2014, s. 70).

Vyhlednutá místa k táboření si trampové většinou pronajímali od vlastníka pozemku, a to i za předpokladu, že přespávali bez trvalého přístřešku. Na těchto místech později také vznikaly jednoduché dřevěné tramské chaty o maximálních rozměrech 3x4 metry, aby výstavbu nemuseli složitě úředně hlásit (Pohunek & Špringl, 2013, s. 16). Chatám chyběly pevné základy a byly tak dokonce i relativně snadno přemístitelné, což se mohlo hodit zvláště u břehů velkých řek, kde trampové často přebývali.

O tom, která osada byla tou první, se vedou spory – zvláště mezi Bobem Hurikánem a Gézou Včeličkou, zásadními postavami českého meziválečného trampingu – nejzmiňovanější je však osada Ztracená naděje (Vágner, 2014, s. 64). Právě ona je zároveň příkladem osady, která musela být přemístěna kvůli zatopení původního místa přehradní nádrží Štěchovice a tím i zániku jednoho z nejzásadnějších míst oblíbených trampy, Svatojánských proudů.

Osady trvalejšího ražení vznikaly od konce dvacátých let. Jak uvádí historik Štemberk (2014, s. 40): „Trampové začali zajíždět stále na stejné místo a v závěru období již docházelo k budování skutečných osad.“ Jednoduchých fyzických příbytků v lesích a při tocích řek začalo přibývat a postupně z nich vznikaly přímo tramské chaty. Z toulání v přírodě a nespoutaného objevování nedotčených míst se postupně stal spíše aktivní odpočinek na předem daném kultivovaném místě (Štemberk, 2014, s. 40).

Tramping má zvláštní vztah s typickým českým chatařením. „Původním motivem trampingu bylo dobývání divočiny. Někomu toto krásné hledačství vydrželo do smrti, ale u většiny dobyvatelů časem převládla touha usadit se – osadnit. A tak tramping zplodil chataření,“ shrnuje tramský archivář Karel ‚Kayman‘ Jakeš ve svém nikdy nevydaném šestisetstránkovém spise o woodcraftu, skautingu a trampingu (Vágner, 2014, s. 68).

A skutečně, fenomén českého chataření jak ho známe do dnešních let, by se bez trampingu neobešel. Sociální geografka Dana Fialová (2014, s. 67) budování českých chat rozděluje na základní čtyři etapy, přičemž tu první trvající během 30. a 40. let minulého století tvoří chaty srubového charakteru s původem „ve starých tramských osadách v údolích řek a potoků nedaleko železničních tratí.“ Ty byly zásadním dopravním prostředkem, jelikož cestování s nimi bylo v té době nejlevnější. „Původně

objekt stál na pronajatém pozemku a v terénu nebyla patrná jeho hranice“ (Fialová, 2014, s. 52). Až pozdější chaty měly oplocení a přilehlý pozemek (Zapletalová, 2014, s. 140).

Trampové tak mají zásadní podíl na rozvoji tzv. *druhé bydlení* (Fialová, 2014) v českém prostředí. Zatímco jinde vznikalo v podobě letních a víkendových rekreačních domků a vil nejbohatších vrstev městského obyvatelstva, v Česku je unikátním jevem, že jej rozšířili hlavně trampové jakožto povětšinou volnomyšlenkářští příslušníci chudších vrstev (Vágner, 2014, s. 64).

Později stárnoucí trampové zakládají rodiny, s čímž se mění i osady. Jak popisuje Vágner (2014):

[S] malými dětmi se již nemohli vměstnat do těsných společných chat. Proto docházelo ke stavbám rodinných chat okolo staré společné osadní chaty. Zpočátku tedy byly chaty tvořeny jednou chatou či srubem, později založené osady již bývaly vícečlenné ty ještě pozdější rodinné. Tramping mohutněl a šířil se jako lavina na venkov. (s. 64)

Po druhé světové válce dochází k masivnímu rozvoji chataření a chalupaření (Vágner, 2014, s. 80), přičemž identita trampingu se začíná mezi těmito fenomény ztrácet, původní tramské chaty jsou často přestavovány na honosnější letní sídla a jejich pravý rodokmen je z vnějšího pohledu již nerozpoznatelný (Vágner, 2014, s. 80). Případně zcela ustupují novým chatám a vilám na stejném místě. Tramské chaty zachovávající si svůj styl se v původních osadách mísí s novou zástavbou, kvůli čemuž se *genius loci* i na těchto místech ve větší míře vytrácí. Není to však osudem všech osad a řada z nich si dodnes udržuje svou tradici.

1.4 Trampování a sport

Od třicátých let se v osadách s rozvojem chat stále více rozmáhá sport, pro něj jsou přímo na místě budována hřiště (Špringl, 2013, s. 11). Některé publikace dokonce popisují trampingu skoro jako zvláštní kategorii sportu: „Módním typem turistického sportu je t. zv. trampingu,“ uváděl například časopis akademiků z Českého vysokého učení technického v roce 1932 (Randák et al., 2020, s. 68). Ten podle autorů nahradil turistiku, jako ta dříve nahradila prosté výlety za přírodou. „Je to v podstatě lehká atletika, táboření, turistika a spousta jiných věcí,“ pokusili se dále definovat své vidění trampingu.

Trampové měli také v této době za sebou i světové sportovní úspěchy. „Rozvoj sportu, hlavně kolektivního, se odráží i v úspěších na mezinárodním fóru, a to i v období poválečném,“ napsal tramský archivář Karel ‚Kayman‘ Jakeš a vyjmenovává dále konkrétní úspěšné trampy, „převážně

v kanoistice (Karlík, Mottl, Škrlandt, „Felix“ Brzák, Syrovátka, Čapek, Holeček, Kudrna – mimo prvně jmenovaného zlatí olympijští medailisté), volejbale, kopané (Ženíšek, Nejedlý), ale i boxu (Heřmánek), zápase (Maudr, Herda), cyklistice, lyžování a dalších sportech“ (Vágner, 2014, s. 68). Kromě toho přišli trampové s úplně novým sportem – nohejbalem.

Nohejbal vznikl kombinací dvou sportů oblíbených v trampských osadách, fotbalu a volejbalu. Populárním se stal ve 40. letech i díky tomu, že v tisku vyšla jejich pravidla v roce 1944. Sepsali je členové osady Montana na Berounce Zdeněk Borkovec a Karel Kulhánek, kteří jej společně s dalšími začali hrát už v roce 1936 (Krško et al., 2019, s. 179). Tento sport brzy přesáhl rámce tramské subkultury (Špringl, 2013, s. 11) a stal se oblíbenou aktivitou provozovanou dodnes.

Tramping však byl spjatý i s vodáctvím (Krško et al., 2019, s. 36), které – když už nic jiného – tak zpopularizoval. Trampové si v době budování ucelenějších osad dokonce sehnali ‚indiánské‘ kanoe ze Spojených států amerických (Zapletalová, 2014, s. 131), které se později naučili i sami vyrábět. „Kanoistika se stala důležitým národním sportem, postupně stále masovějším. Teoreticky bylo do devadesátých let 20. stol v rámci studia vysoké školy v České republice nutné absolvovat vodácký kurz,“ rozebírá vliv trampů na vodáctví Zapletalová (2014, s. 131) věnující se i příbuznému fenoménu chataření.

Nejzásadnější vliv měl tramping na každodennost českého prostředí díky tomu, že se mu podařilo původně vodácký a námořnický pozdrav „ahoy“ (Pohunek & Janeček, 2013, s. 19-20) prosadit jako univerzální neformální pozdrav v dnešní podobě „ahoj“ (Zapletalová, 2014, s. 131). Kromě toho z jeho slangu pochází i další, už méně významné pojmy, jako například *čundr* a *potlach* (Krško et al., 2019, s. 36). Dalším pozdravem, který zpopularizovali trampové a užívá se i mimo toto prostředí, je potřesení rukou se zalamováním palců (Pohunek & Janeček, 2013, s. 20).

2 Tramping jako subkultura

Tramingu se nevyhýbají jevy, které mají subkultury společné. Nejvíce je to vidět kolem roku 1933, který pro tramping znamenal sice dosavadní vrchol, ale zároveň se subkultura špatně vyrovnávala se vzestupem zájmu o trampování. „Popularita si však brala svou daň. V očích průkopníků tramingu, první generace hnutí, ztratil pozměněný tramping svou podstatu,“ rozvádějí dále Randák et al. (2020, s. 105).

Z aktivit zasvěcených skupinek se tramping definitivně stává objektem masového zájmu, a to jak mladých dospívajících lidí hledajících outdoorové aktivity, tak trhu. Označení ‚tramping‘ jednoduše prodává, ať už je pod ním nabízen třeba pultový salát v lahůdkářství. Tramping se stává zbožím: probíhá proces komodifikace (Heath & Potter, 2012).

V biogramech se v roce 1933 promítá *Dobrý tramp Bernášek*, který dále symbolizuje rozšiřování zájmu o tramping, příznačné je ovšem také odmítání tohoto snímku ze strany trampů, kteří jej považují spíše za karikaturu trampského života. Nebývalé zviditelnění tramingu a s tím i jeho zásadní proměnu nelibě nese řada původních trampů, která se v tomto období vyjadřuje i tak, že s autentickým trampingem je konec.

Jeden z významných brdských trampů s přezdívkou Jerry Packard v květnu roku 1933 psal: „Dnes, kdy tramping přišel do módy, ztrácí se romantika pomalu z našeho života (...) [z]akládají se osady, aby se v nich provozoval sport, aby děti měly kde skotačit, aby příbuzní a známí měli kam jet na letní byt.“ (Randák et al., 2020, s. 72).

Jak rozebírá Randák et al. (2020, s. 105): „Proniknutí sportu do trampování bylo spojeno s proměnou hodnot a preferencí v rámci hnutí orientovaného na odchod z městské civilizace, eskapismus, ryzí kamarádské vztahy a svébytnou romantiku. Sport v tramingu lákal nové zájemce, jejichž prostřednictvím sílil.“

Tramping v tomto období jednoznačně zažívá krizi subkulturních hodnot, přestože jeho označení za subkulturu není vůbec samozřejmé. V literatuře bývá označení opomenuto jako u Waice a Kössla (1992), jinde se s ním pracuje jaksi se samozřejmostí, ale bez dalšího vysvětlení (Mayerová & Randák, 2018), další publikace přiznávají problematičké zařazení tramingu, u Randáka et al. (2020, s. 14) však s tím, že jeho pojmenování jako subkultury v podstatě nic nebrání. Místo subkultury označuje odborná literatura tramping velice často za hnutí, a to bez problematizace tohoto pojmu, byť někdy s velice opatrným a kritickým přístupem (Randák et al., 2020).

Jedním z faktorů, proč se tramingu již dříve nepřiřknulo označení subkultura (resp. subkultura mládeže, případně i ve smyslu hudební subkultura mládeže) jaksi se samozřejmostí, je jeho vznik

v období konce první světové války (Randák et al., 2020, s. 14). Výzkum subkultur totiž tradičně počítá až s těmi, které vznikly po druhé světové válce, jelikož to bylo přístupem Centra pro současná kulturní studia v Birminghamu (CCCS, též jako birminghamská škola), které bylo pionýrem akademického zkoumání subkultur. Jak ovšem bohatě dokládá Savage (2007), fenomén svébytné kultury mládeže oddělující se od hlavního proudu a vymezující se vůči němu sahá do historie mnohem dále než do roku 1945 (Savage, 2007, s. 15).

Nejvlivnější publikací vzešlou z prostředí birminghamské školy a dodnes jednou z nejvýznamnějších prací věnující se subkulturám je *Subkultura a styl* od Dicka Hebdige (2012) vydaná původně v roce 1979. Subkultura je dle Hebdige (2012, s. 26) odmítnutím zavedeného řádu a dominantní podoby společnosti, a to prostřednictvím stylu, ale dále i vzdoru, rituálů, opovržení, gest či úšklebků. Subkultury mládeže sice představují výzvu hegemonii, ale ta je zprostředkována nepřímou, právě stylem (Hebdige, 2012, s. 44).

Zásadní je přitom proces ‚zcizování‘, kterým Hebdige (2012, s. 44) pojmenovává přeměnu významu běžného artiklu, jako je v případě punku spínací špendlík, který slouží kromě svého původního účelu následně i subkultuře jako symbol vzdoru v rámci stylu. Význam takového spínacího špendlíku na klopě u člena punkové subkultury však zůstává zakódován a je přístupný jen zasvěceným.

Takové symbolické porušení společenského pořádku a zakódovaný význam zákonitě přitahuje pozornost většinové společnosti (Hebdige, 2012, s. 45) a členové subkultury jsou „střídavě přehlíženi, odsuzováni a svatořečeni, jednou se na ně pohlíží jako na hrozbu veřejnému pořádku a jindy jako na neškodné šašky“ (Hebdige, 2012, s. 26). Trampové přitom jdou ještě dále a zcizováním přetváří i krajinu, například ze Sázavy se tak v jejich imaginaci stává Zlatá řeka a z lesů za Davlí najednou Údolí stínů.

Na rozdíl od některých pozdějších autorů věnujících se subkulturám mládeže zdůrazňuje Hebdige (2012, s. 119) také význam společenské třídy a mocenských vztahů ve zkoumání subkultur v souladu s Centrem pro současná kulturní studia, ze kterého pochází. Přestože autoři centra jim zpravidla přiřkládali ještě větší váhu než Hebdige (Charvát & Kuřík, 2018, s. 17), i tak autor píše, že mocenské vztahy a společenská třída by neměla být opomíjena, či podceňována, jelikož dotváří celý obraz subkultury. Subkultura dle něj nemůže být vykládána jako nezávislý organismus, fungující mimo širší sociální, politický a ekonomický kontext (Hebdige, 2012, s. 121).

Charakterizaci subkultury dále rozvíjí J. Patrick Williams (2007) a shrnuje ji do pěti bodů. Nejprve je charakteristický vlastní *styl* (Williams, 2007, s. 578) spočívající ve specifickém slangu, tanci, hudbě, odívání a podobně. Následně *odpor a rezistence* (Williams, 2007, s. 580) vůči většinové společnosti či předcházející generaci, přičemž jak uvádí i Kolářová (2011, s. 16), „některé subkultury přímo brojí za

sociální změnu“. Za třetí *vlastní prostor* (Williams, 2007, s. 582), ať už v podobě fyzického místa, jako je například klub nebo v trampskému případě osada, nebo v podobě sítě (kontaktů, distribuce hudby, informací) anebo přímo v podobě subkulturního média. Dále subkultury dle Williamse (2007, s. 583) charakterizuje *negativní reakce většinové společnosti* vůči nim, mimo to případně i represe (u trampů především v podobě tzv. Kubátovy vyhlášky, viz dále), případně cenzura. V konečném bodě subkultury charakterizuje *utváření vlastní identity*, vnitřní hierarchie a důraz na autenticitu (Williams, 2007, s. 585) v protikladu s komodifikací a se snahami o kooptaci subkultury (Kolářová, 2011, s. 16–17).

Tramping bez výjimky splňuje všechny body – se svým původním přestrojením za kovboje nebo pozdějším ‚kanadským‘ zálesáckým oblékáním, se svou specifickou tramskou písní, nadáváním na „paďoury“, před kterými právě ve svém eskapismu utíkají do lesů a osad, se vzájemně polemizujícími subkulturními médii, s negativním postojem tehdejší společnosti vůči nim vrcholící v meziválečných letech až v Kubátově vyhlášce do velké míry tramping zamezující, dokonce i s dobovou cenzurou v případě časopisu Tramp a s tramskou identitou, o které subkultura na přelomu třicátých let vedla obsáhlou polemiku a o kterou se obávala v etapě následující počínaje přibližně rokem 1933 znamenající prudký vzestup zájmu o tramské aktivity a tím mainstreamizaci subkultury.

Tramping tak lze považovat za subkulturu a „vzdor, protest či snad generační nesouhlas spojený s touhou žít po svém bez regulí a vnější organizace“ (Krško et al., 2019, s. 26) jej odlišoval od zdánlivě příbuzného a ve své době také čím dál více populárnějšího výletnictví či campingu. Další „rys představoval nechápavý pohled zvenčí – demonizace a odmítání nežádoucí aktivity mládeže ze strany měšťácké společnosti“ (Krško et al., 2019, s. 26), který trampy odlišoval od kempujícího obyvatelstva.

Zvláště v počátku ve dvacátých letech býval tramping líčen dokonce jako celospolečenský problém (Krško et al., 2019, s. 105), přičemž „mediálnímu prostoru dominoval (...) negativní obraz trampů jakožto individuí, tlup, nešvaru, nebezpečí, zla lesů, nezdravého zjevu“ (Krško et al., 2019, s. 105). Negativní postoj k němu měl i skautský svaz, který společně „s dalšími prostátními organizacemi rozvíjel během 20. let protitrampskou kampaň“ (Krško et al., 2019, s. 105). Trampy líčila jako nemorální opilce a šířitele pohlavních chorob (Krško et al., 2019, s. 105).

Takovou reakci na existenci nějaké subkultury nazývá Stanley Cohen (1972) morální panikou ve svém díle *Folk devils and moral panics*. Ilustruje ji na subkulturách mods & rockers, ale následně se koncept morální paniky stal aplikovaným i na pozdější subkultury v rámci subkulturních studií a lze aplikovat i na naopak dřívější tramping.

Morální panika vychází „z popisu momentů, kdy společnost, její média a morální i politické autority rozeznají nějakou skupinu jako morálně nepřijatelnou a nebezpečnou, přičemž se drasticky zvýší

četnost mediálního pokrytí i jeho apelativnost (spirála aplikace) a společnost se vůči této skupině sjednocuje, což vše vytváří tlak, který většinou vede ke konkrétní politické změně.“ (Charvát & Kuřík, 2018, s. 17)

V případě trampů se touto politickou změnou stala Kubátova vyhláška (Randák et al., 2020, s. 56), přičemž nejvíce připomínaným textem této morální paniky se stal článek *Bílé otrokyně v centru Evropy* zakladatele českého skautingu Antonína Benjamina Svojsíka již z května 1924 (Krško et al., 2019, s. 91–93). V něm na základě ústavy tramské osady Býčího oka Svojsík uvádí: „žena je těmto divochům jen zbožím, které nemá práv, může býti dána jinému, koná veškeré hrubé práce v osadě a slouží jim jako otrokyně“ (Waic & Kössl, 1992, s. 41). Text byl přitom recesí, kterou Svojsík vzal se vší vážností (Špringl, 2017, s. 13).

Svojsík pak ve své kritice trampů dále pokračoval (Waic & Kössl, 1992):

Spořádané oddíly skautské, které dbají pokynů hajných, nemají v okolí Prahy pomalu kde tábořiti a uchylují se na vyprahlé stráně, o něž výletník nezavadí, mezi tím, co navázaná čeládka ničí kultury, zapaluje porost, poráží stromy, hubí vzácné druhy české flory, poškozují turistické značky a stezky a svou nestydatostí a surovostí znemožňuje slušným lidem pobyt v přírodě. Nezastaví se před ničím. Mám doklad, že ani hřbitovy a mrtví nejsou před nimi jisti. (s. 41)

Na základě Svojsíkových slov, pražský zemský úřad spustil celostátní akci zaměřenou proti trampům znamenající kontroly táboření v přírodě četnictvem (Randák et al., 2020, s. 49; Krško et al., 2019, s. 92) ještě před Kubátovou vyhláškou. Ostatně už o rok dříve Svojsík oficiálně usiloval o to, aby četnické stanice a další úřady informovaly veřejnost před tábořením trampů a varovaly před nimi (Randák et al., 2020, s. 49). Kromě zástupců skautské organizace reagoval na tramping velmi negativně i Klub československých turistů (Randák et al., 2020, s. 49).

Že by morální panika měla na subkulturu pouze negativní efekt, přitom odmítá Sarah Thornton (1996, s. 19). Koncept morální paniky v rámci subkulturních studií značně přepracovává a sama uvádí, že příspěvky v masových médiích řídící se touto logikou ve skutečnosti pomáhají k šíření subkultury (Thornton, 1996, s. 19).

Negativní náhled masových médií tak utváří odcizený a rebelantský obraz subkultury, dává jí pojmenování (Thornton, 1996, s. 180) a slouží tudíž i jako její vítaná propagace (Thornton, 1996, s. 186). Vyvolání morální paniky nemusí být ani vedlejším efektem odlišnosti subkultury, ale přímo jejím záměrem k rozšíření subkultury, k tomu dát o sobě vědět, případně k budování pobuřujícího obrazu (Thornton, 1996, s. 186).

Kromě samotného konceptu morální paniky dále Thornton vytýká Cohenovi, jakým způsobem v jeho díle *Folk devils and moral panics* nahlíží na tisk. Tištěná média dle Thornton (1996, s. 185) redukuje Cohen na celostátní deníky a lokální noviny, zatímco přehlíží zájmové (zvláště hudební) magazíny či fanziny (fanouškovské DIY časopisy), které mají k subkultuře blíže či jsou přímo její součástí a utvářejí tak zcela jiný obraz subkultury (Thornton, 1996, s. 185).

Obdobnou výtku má Thornton i vůči birminghamské škole, dle které jsou mainstreamová média „nepřátelští agenti vládnoucí kultury“ (Charvát & Kuřík, 2018, s. 21), tedy hegemonie, zatímco však birminghamská škola nepřiznává podíl mainstreamovým médiím na diseminaci subkultury a navíc se věnuje jen zcela minimálně subkulturním médiím (Charvát & Kuřík, 2018, s. 21–22), tvořenými samotnými členy subkultury pro vlastní potřebu dané subkultury.

Právě zkoumání médií s blízkou vazbou k subkultuře je pro poznání subkultur dle Thornton (1996, s. 181) zcela zásadní a taková média nemohou zůstat opomenuta. Birminghamskou školu dále kritizuje, že se subkulturám věnuje většinou až v okamžiku morální paniky ze strany masových médií, zatímco opomíjí etapu jejich prvotního rozvoje, která je spjata často právě se subkulturními médii formujícími identitu subkultury (Thornton, 1996, s. 231–232).

3 Vztah trampů k politice

O sociální a politické identitě trampů v meziválečném období se odborné literatura shoduje, že šlo především o dělnickou mládež (Gabriel & Kursová, 2014, s. 83) hlavně z velkých měst, nejčastěji z Prahy (Štemberk, 2014, s. 39). Takový popis přitom nepostihuje trampy jako celek, jde spíše o nejčastější případ. Pro dospívající s nižším sociálním postavením mohl tramping představovat alternativní trávení volného času, které pro ně bylo zároveň finančně dostupné. Jejich sociální realita je nadto často vedla k levicovým názorovým postojům (Vágner, 2014, s. 65; Feinberg, 2018, s. 7).

Mnohý tramp nemusel „vidět v příbězích kovbojů jen romantiku nekonečných dálek, ale i zápas prostého proletáře. Vystoupení ostríleného pistolníka proti zvučí bohatého rančera proto nebylo pouze vzrušujícím dějem z Divokého západu, ale mohlo na sebe brát i podobu střetnutí s kapitalistickým vykořisťovatelem“ (Randák et al., 2020, s. 77–78).

Zpočátku nešlo o přihlášení se k nějaké stranické linii jako spíše o volnější ideovou spřízněnost, ať už s myšlenkami komunismu či kupříkladu anarchismu (Vágner, 2014, s. 65). Od konce dvacátých let však strmě stoupá vliv KSČ (Randák et al., 2020, s. 79), která v trampech vidí své spojence - na rozdíl kupříkladu od vládní agrární strany, která vůči nim přistupuje přezíravě z vládních pozic a reprodukuje stížnosti na trampy.

Nejistoty v době Velké hospodářské krize napomáhaly agitaci KSČ v řadách trampů a radikalizaci jejich politického smýšlení. Jak uvádí Randák et al. (2020, s. 79): „Cestou na osady či u ohňů se zpívaly revoluční písně. Mezi trampy přicházeli agitovat komsomolci.“ V některých osadách i večerní táborák mohl znamenat seznamování se se základy marxismu, ačkoliv k jeho pojetí přistupovali trampové spíše velice volně (Krško, 2013, s. 23).

Komunistická strana se snažila trampy podporovat, například ve svém Rudém večerníku jim na počátku 30. let poskytla samostatnou rubriku. „Komunisté zřejmě finančně podporovali i vydávání časopisu Tramp,“ přidává Randák et al. (2020, s. 79). V roce 1931 dokonce delegace levicových trampů sdružená kolem tohoto časopisu odcestovala do SSSR na svůj „největší čundr“, přičemž přijela s nadšením, o čemž informovalo i dvaatřicáté číslo časopisu Tramp v jeho závěrečném ročníku.

Kromě toho levicoví trampové dostali prostor i na VI. sjezdu KSČ v březnu 1931, kde jejich mluvčí kritizoval účelové rozpouštění trampských potlachů ze zástupných důvodů, pokud byly organizované převážně komunistickými trampy, což považoval za zvučí mocenských orgánů právě v rukách agrární strany (Randák et al., 2020, s. 79).

Efekt se však spíše míjel účinkem. „Postup státních orgánů vůči komunistům tak s nelibostí vnímali i ti trampové, kteří k jejich straně neměli původně žádný vztah“ (Randák et al., 2019, s. 117). Na rudé

trampy se našli četníci svalit vinu například i za vykrádání chat na Lužnici (Randák et al., 2019, s. 117). „Okradení osadníci však prohlásili, že by komunisté něco takového neudělali a pachatelem byl jistě někdo jiný.“ (Randák et al., 2019, s. 117) I toto společenské klima levicové trapy dále přibližovalo k podpoře KSČ, přestože jim stranická svázanost byla jinak cizí.

Komunistická orientace se dokonce projevovala v samotných rysech trampingu a jeho subkulturní identitě. Namísto jmen osad inspirovaných Divokým západem přibyli například Rudý partyzáni, Rudý Don, Rudý Motýl, nebo Rudý průlom (Randák et al., 2020, s. 79). Trampský zevnějšek v některých případech doplnil odznáček s pěticípou rudou hvězdou či rudoarmějská čepice. Mnoho trampů navíc jejich politické přesvědčení vedlo do řad interbrigád ve válce proti Francovým fašistům v letech občanské války ve Španělsku 1936-1939 (Waic & Kössl, 1992, s. 91).

Zcela zásadním politickým momentem se pro trampy stal tzv. Lex Kubát (Krško et al., 2019, s. 121). Šlo o vyhlášku pražského zemského úřadu z dubna 1931 podepsanou Hugem Kubátem, jeho prezidentem a členem strany agrárníků, kteří dlouhodobě měli k trampingu negativní přístup. Zakazovala společné táboření nesezdaných osob opačného pohlaví a oděv složený pouze z plavek dovolovala striktně jen na oficiálních plovárnách a koupalištích (Krško et al., 2019, s. 121–122). Z podstaty úřadu se vztahovala jen na území Čech, nikoli na moravskoslezskou část, Slovensko a Podkarpátí (Krško et al., 2019, s. 121–122). Jak píše Randák et al. (2020, s. 56): „Kubátův zákon byl projevem morální paniky části české společnosti konfrontované s negativními zprávami o trampských výstřelcích.“

Trampové se proti této vyhlášce samozřejmě bouřili. I deklarativně nepolitictí trampové v čele s novinářem a trampským archivářem Bobem Hurikánem a časopisem Naše osady za zákonem viděli tažení státu proti rudým (= levicovým/komunistickým) trampům, kterým dávali celou situaci za vinu a vůči nimž se začali silněji vymezovat a představovat vlastní politické odpovědi (Krško et al., 2019, s. 122).

Následkem byla i silnější politizace rudých trampů v čele s Gézou Včeličkou, kteří se nadto mohli spolehnout na podporu trampingu od komunistického aparátu (Krško et al., 2019, s. 125), zatímco agrární, lidovecký a národnědemokratický tisk považoval společné táboření za kažení prvorepublikové mládeže (Krško et al., 2019, s. 123). Na parlamentní půdě pak zastání trampové získali jak od komunistů, tak od národních socialistů – dva dny před zavedením Lex Kubát před ním varovala například poslankyně Fráňa Zemínová (Waic & Kössl, 1992, s. 50).

Zároveň se rudí trampové dokázali ještě více sblížit a vytvořit Trampský obranný výbor jakožto platformu zastupující jejich zájmy (Krško et al., 2019, s. 123). Tzv. apolitická část trampů zahrnující

Boba Hurikána obdobným způsobem použila již dříve existující Unii trampských osad, kterou podpořili národní socialisté a spolu s nimi i část fašizující pravice (Krško et al., 2019, s. 123).

Obě skupiny se však byly schopné domluvit na společné protestní akci a 19. května 1931 se utábořilo údajně na patnáct tisíc trampů na zahradě pražského Vinohradského pivovaru (Krško et al., 2019, s. 123). Protest ukončil až policejní zásah (Krško et al., 2019, s. 123). Následně se obě skupiny obviňovaly ve svých médiích z nevhodného průběhu akce, kvůli čemuž musela být ukončena (Krško et al., 2019, s. 123). Dále pokračovaly už odděleně (Krško et al., 2019, s. 123). K nevíře tzv. apolitických trampů se k Trampskému obrannému výboru začalo hlásit více osad a jednotlivých trampů, přestože třeba nebyli levicového, natož komunistického smýšlení (Krško et al., 2019, s. 124 – 125).

Vyhláška byla dle zákonů první republiky právně sporná a kromě odporu trampů nakonec ztroskotala i na lhostejnosti většiny okresních úřadů i četníků ji vymáhat (Waic & Kössl, 1992, s. 54). Záleželo však stále na horlivosti jednotlivých četníků, situace se v různých místech dosti lišila a docházelo i ke kontrolám oddacích listů, případně k tištění jejich falešných kopií (Krško et al., 2019, s. 122). Byla jednoduchým nástrojem ostrakizace trampů, přesto se vyhláška nakonec stala spíše potenciální hrozbou, nikoliv každodenní útrapou (Waic & Kössl, 1992, s. 54).

4 Představitelé polemiky

Nejznámějšími představiteli sporu o podstatu trampingu a jeho politizaci jsou Bob Hurikán zastupující deklarativně apolitický trampingu na jedné straně a Géza Včelička jako nejznámější představitel tzv. rudého trampingu na druhé straně (Krško, 2013, s. 22–26). Spor bývá v literatuře personifikován právě prostřednictvím Hurikána a Včeličky (Krško, 2013, s. 22–26) a oba proto představuje následující kapitola.

4.1 Bob Hurikán

Legendární trampský kronikář, potrampsku přezdíváný Bob Hurikán vlastním jménem Josef Peterka nebyl jen jednou z klíčových postav dění kolem Lex Kubát, ale dodnes jedním z nejznámějších českých trampů. Zasloužil se o to převážně svými *Dějiny trampingu* (1940) navazující na jeho předešlou knihu *Trampské zkazky* (1933) s podtitulem *Naše dějiny*. V nich se pokusil zaznamenat historii tohoto fenoménu, pojmenovat jednotlivé etapy a sepsat výčet do té doby existujících trampských osad. Dějiny trampingu byly prvním a po dlouhou dobu jediným ucelenějším dílem přístupným širšímu okruhu čtenářů popisujícím subkulturu trampingu, díky čemuž získaly značný vliv na obraz trampingu jak pro nové členy trampingu, tak i pro širší veřejnost.

Nešlo ovšem o knihy odborně historické, ale pamětnické (Randák et al., 2020, s. 20). „[B]udťež i Vám tyto Trampské zkazky posvátnými memoáry vytrysklých slz na zašlé časy ze srdcí průkopníků a jejich krásných vzpomínek,“ připsal ke knize Hurikán (1933, s. 6). Přesto je jeho dílo místo toho dodnes mnohými vnímáno spíše jako objektivní výklad trampingu (Krško, 2013, s. 25), k čemuž má ovšem daleko. Jak uvádí Randák et al. (2020):

Hurikán pracoval nesystematicky, soustředil se na osady v pražském okolí a jemu známých oblastech. Výběr osad podřizoval osobním sympatiím a politickým preferencím, opomíjel totiž tábořiště prokomunistických trampů, veden snad původním názorem, že komunistická buňka založila Trampský obranný výbor, „který měl plno osad, které vůbec neexistovaly“. S představou o tom, co je správný trampingu, v důsledku prosazoval nepolitickou podobu hnutí orientovaného v jeho pojetí na únik z jedovatého městského prostředí a rekreaci, potažmo výchovu člověka k silnému a ušlechtilému charakteru. Form(ul)oval obraz eliminující levicový a v závěru *Dějin* dehonestující levicový trampingu, a místy klesající k antisemitismu (s. 24).

Přestože byl hlasatelem nepolitické větve meziválečného trampingu, vymezoval se vůči režimu první republiky jako celku (Krško, 2013, s. 25), přičemž jeho „výčet „hříchů“ tehdejší demokracie nápadně

připomíná rétoriku českých fašistických stran“ (Krško, 2013, s. 25). Navíc z vytrácení původního smyslu trampingu podle něj mohli „komunisté podporovaní židovskými finančníky“ (Krško, 2013, s. 25). V době protektorátu však „vystřízlivěl ze svého obdivu k fašismu a hledal cestu k domácímu odboji“ (Krško, 2013, s. 25), přičemž později jeho aktivity byly prozrazeny, Hurikán zatčen a vyslýchán gestapem (Waic & Kössl, 1992, s. 108).

Kromě trampa a kronikáře subkultury byl i spisovatelem dobrodružných románů, zvláště pak rodokapsů, cestovatelem, textařem, písničkářem a novinářem. I zde se projevovalo jeho politické smýšlení, jak zmiňuje Randák et al. (2020):

Hurikán se ve 30. letech stal členem redakce časopisu *Polnice volá!* s úkolem pečovat o jeho trampskou rubriku *Volání dalek*. Jednalo se o list Mladého národního sjednocení, jež si vysloužilo nálepkou fašistické organizace vzhlížející se svého času v Mussoliniho Itálii a bijící na poplach proti marxismu a Židům. Jindy v rámci *Hurikán-Dua* zpíval na akcích Mladé generace Národní ligy, tedy nacionalisticky zaměřené politické strany fašizujícími tendencemi pod Stříbrného vedením. A pro Stříbrného *Polední list* pracoval i jako redaktor (s. 83).

Kromě toho pracoval od roku 1929 v proklamativně apolitickém (Randák et al., 2020, s. 63) trampském časopise *Naše osady* nejprve jako člen redakční rady, později i jako redaktor (Waic & Kössl, 1992, s. 107). Po roce 1948 již nemohl z politických důvodů publikovat a vydělával si v dělnických profesích (Waic & Kössl, 1992, s. 109).

Zvláště díky *Dějínám* se stal mimořádnou autoritou v rámci trampingu. Povedlo se mu zanést tramping do české paměti, čímž ho potvrdil jako historický fakt a přitom utvářel normativní rámce subkultury. Soupis trampských osad tak neslouží jen jako jejich lokalizace (Randák et al., 2020, s. 25), ale především jako sdělení „byli jsme tu“ a „existovali jsme“.

Z dnešního pohledu se může jevit existence trampingu samozřejmá, bez přispění Boba Hurikána bychom však neměli ucelenější publikaci věnující se trampingu jako celku až do roku 1992, kdy svojí publikaci vydali Waic & Kössl (1992), případně do let 2019 a 2020, kdy tramping odborněji zpracoval kolektiv Krško, Mareš, Pohunek, Randák a Špringl (Krško et al., 2019; Randák et al., 2020), ostatní práce zpravidla pokračovaly v Hurikánově místopisné metodě, ale šlo primárně o regionálně či místně pojatou evidenci osad bez syntézy a širšího obrazu trampingu (Randák et al., 2020, s. 26).

Za další, Hurikánovy *Trampské zkazky* i *Dějiny trampingu* zachycovaly tramping v jeho formujících se časech před tím, než „se pomalu stával hnutím. Šířil se nezadržitelně na venkov z Prahy na venkov – jako lavina“ (Hurikán, 1940, s. 22). Tedy v době, kdy opouštěl sevřenou subkulturní identitu a stával

se k nelibosti mnohých původních trampů spíše široce rozšířeným módním, kulturním a sportovním proudem tehdejší mládeže, bez zřetelných hranic subkultury. Subkulturní identita zůstala v *Dějínách*.

Výňatky z *Dějin* byly přetiskované v mnoha trampských kronikách, samizdatu i dalších publikacích, přičemž tento stav trvá dodnes (Randák et al., 2020, s. 23–24). „[J]e zřejmé, že jeho *Dějiny* byly významným počinem zasvěcování trampské omladiny do historie a reálií hnutí.“ (Randák et al., 2020, s. 23)

Přínosem pro paměť trampingu byla i jeho systematizace počátečních etap spočívající v době divokých skautů, kteří začínali objevovat krajinu zvláště kolem řek jako Vltava, Berounka, Sázava a Kačáku a formovat trampskou subkulturu, v době cowboyské, která byla hrou na Divoký západ inspirovanou ať už prostřednictvím němých westernů nebo dobrodružných románů, a době kanadské, která se inspirovala spíše kanadskými dřevorubci a tuláky a dala trampům civilnější zevnějšek (Pohunek & Janeček, 2013, s. 19).

Ačkoliv z historického hlediska by nešlo takto generalizovat, ačkoliv Hurikán poněkud opomíjí maskáčové odívání způsobené dostupnou armádní výstrojí z tehdejších výprodejů, ačkoliv se styl trampů lišil u osad i jednotlivců, prolínal se a neexistovalo nic jako „trampská uniforma“ (Pohunek & Janeček, 2013, s. 19), i tak Hurikán pomohl zachytit určité dobové trendy v trampingu, uchovat je v kolektivní paměti a tím je i dále reprodukovat prostřednictvím mladší generace odchované právě jeho *Dějiny*.

4.2 Géza Včelička

Oproti Hurikánovi představoval pomyslný politický protiklad další známý tramp Antonín Eduard Včelička, přezdíváný Géza. Představu apolitického trampingu odmítal a místo toho byl hlavním představitelem tzv. rudého trampingu. Kromě toho byl novinářem, spisovatelem, textařem, písničkářem a cestovatelem, což ho naopak s Hurikánem spojovalo.

Zatímco Hurikán pocházel ze skautského prostředí, které opustil pro přílišnou svázanost a stal se raději trampem (Waic & Kössl, 1992, s. 108), Včeličku objevení skautingu sice ovlivnilo, jenže jak uvádí Waic & Kössl (1992):

[O]ficiální skauting baden-powellovského typu se mu zdál příliš „militaristický a šovinistický“ a proto se stal členem „Sdružení zálesáků aneb Mládež Ernesta Thompsona Setona“, která měla mnohem blíž k přírodě a byla výrazněji levicová se sociálním a antirasistickým akcentem. Sdružení se však brzy rozpadlo a většina jeho členů se změnila v divoké skauty – trampy (s. 104–105).

Počátkem dvacátých let začal zveřejňovat své básně, publicistické texty a karikatury, přičemž zpočátku spolupracoval se satirickým Trnem. Stal se výraznou postavou časopisu Tramp, který na Trn navazoval (Waic & Kössl, 1992, s. 70).

Časopis Tramp redigoval Karel ‚Melich‘ Melíšek a Včelička se stal zástupcem (Krško et al., 2019, s. 164). Z časopisu přitom Včelička dle Krška et al. (2019, s. 128) „vytvořil tribunu komunistické mládeže“. Z Trampa pak Včeličku povolali novináři Kurt Konrád a Julius Fučík do Rudého pondělníku (Waic & Kössl, 1992, s. 106). Dále působil ve Večerníku Rudého Práva, Tvorbě, Rozséváče, Světu práce, Majáku, Světozoru, Rudé záři, olomoucké Stráži lidu a lounském Průboji (Náhlík, 2016). Byl zároveň vůdčí osobností Trampského obranného výboru při aktivistické snaze o zvrácení vyhlášky Lex Kubát.

Až s odstupem v padesátých letech se Včelička rozhodl, že také sepíše své pojetí trampingu obdobně jako Hurikán. Stejně jako on sepisoval jména osad a údaje o nich a začal si dopisovat s dávnými přáteli (Krško, 2017, s. 172). Samotnou práci koncipoval velice detailně a velkolepě, přičemž plánované dílo by dosáhlo obrovského rozsahu – zůstalo ovšem nedokončené (Krško, 2017, s. 172). Dochovaný rukopis končí vzpomínkami na první výpravy kolem Berounky a Vltavy (Krško, 2013, s. 26). Práci na svých dějinách se Včelička navíc věnoval kolísavě a odrazovaly ho jiné povinnosti i zhoršující se zdravotní stav (Krško, 2017, s. 172). Rukopis je nyní ve vlastnictví Literárního archivu Památníků národního písemnictví společně s ostatní pozůstalostí (Krško, 2017, s. 173).

I tak se dochoval alespoň Včeličkův koncept knihy s nástinem jednotlivých kapitol (Krško, 2013, s. 26). Kupříkladu chtěl v polemice s Hurikánem odmítnout apolitičnost trampingu a naopak jeho vznik vysvětloval v dochovaném úvodu jako proletářský a sociální fenomén vázající se i k prostředí amerických tuláků. Jak dále potvrzuje Krško (2017, s. 173) „připravovaná kniha měla být jakousi prezentací rudého trampingu jako jediného věrohodného směru v neorganizovaném táboření“.

Se svou vírou v komunismus a trampingu se však Včelička dostal po roce 1948 do svízelné situace. Na jednu stranu byl v té době uznávaným sociálním spisovatelem, ovšem „stalinistický režim přitom začal potlačovat trampingu jako nikdo předtím“ (Krško, 2017, s. 172) a Včelička se přesto snažil najít jeho místo i v novém režimu. Nechtěl se smířit s tím, že levicové přesvědčení a trampingu k sobě nepatří, což v paradoxní shodě hlásil nejdříve Bob Hurikán, aby později to samé opakovala při perzekuci trampingu v padesátých letech komunistická strana (Krško, 2017, s. 172).

Jeho vyústěním mělo být v poslední kapitole přesvědčení, že po nástupu komunismu svým způsobem došlo k naplnění trampingu – konci maloměstské společnosti. Nic už potom údajně nebránilo tomu,

aby se trampové přeměnili v poklidné chataře (Krško, 2017, s. 175). Za předpokladu, že chataření vzniklo původně na základech trampingu, tak celý proces Včelička uzavírá. Je však možné, že sepsání celé knihy věnující se trampingu nakonec přehodnotil. Jak uvedl v novinovém článku dva roky před svou smrtí sám Včelička (1964):

[P]okoušet se snad psát nějaké „Dějiny trampingu“ by bylo myslím velmi pošetilé a nedokonalé. Vždyť sám náš tramping nemluvíme-li ani o tom světovém, měl sta a tisíce tvarů a tváří a to od let přinejmenším 1917 až do dneška. Proto každý starší nebo starý tramp, chce-li se vůbec o to pokusit, může sotva popisovat své vlastní vzpomínky, své vlastní prožitky a možná ani o chlup více. Náš tramping měl stovky osad, tisíce silnic a lesů, desítky moří a sta horstev a přístavů. Jako jednotlivci nemohli jsme tudíž být současně všude. Jen jeden za druhým následoval vždy náš váhavý trail, čundr, cesta (s. 8).

Ostatně problematičnost psaní o trampingu přiznávají i autorské kolektivy Waic a Kössl (1992, s. 7) a Randák et al. (2020), kteří neuchopitelnosti trampingu navíc přičítají, že po dlouhou dobu stál stranou vědeckého zájmu, čemuž přitakává i Feinberg (2013, s. 8). Jak dějiny trampingu chtěl Včelička pojmut, může nabídnout až budoucí zpracování pozůstalosti v Literárním archivu Památníků národního písemnictví.

5 Trampové a média

Již zmíněný časopis Tramp, asociovaný hlavně s Gézou Včeličkou, dosahoval dle Waica a Kössla (1992, s. 70) profesionální úrovně a i díky němu mohl následně Včelička dále pokračovat ve svém novinářském povolání. Začal vycházet v roce 1929, redigoval jej Karel „Melich“ Melíšek a mezi autory se objevil i například Egon Erwin Kisch a list byl oblíbený i mezi dalšími levicovými autory mimo trampské kruhy (Randák et al., 2020, s. 115). Časopis se názorově profiloval jako levicově až komunisticky a KSČ možná i jeho vydávání finančně podporovala (Randák et al., 2020, s. 79). Tramp se nevyhnul prvorepublikové cenzuře (Waic & Kössl, 1992, s. 49) a zabělená místa po konfiskaci provázela téměř každé číslo.

Největší zájem časopis vyvolával kolem polemik ohledně Kubátovy vyhlášky, po roce 1931 však již vycházet přestal pro nedostatek finančních prostředků (Waic & Kössl, 1992, s. 71). Navázat na něj měl komunistický Oheň, který už ale dle Waice a Kössla (1992, s. 71) nedosahoval takové úrovně a trampy nezajímalo.

Naopak platformou deklarativně apolitického trampingu se stal především časopis Naše osady (Randák et al., 2020, s. 81). Jeho vůdčí osobností byl Vašek Dědek (Randák et al., 2020, s. 81) a Bob Hurikán (Krško et al., 2019, s. 118), díky němuž zvláště se těšily mezi trampskými médii dobré úrovně.

Staly se do jisté míry protiváhou Trampa, přičemž dle autorů Našich osad využívali komunističtí trampové subkulturu spíše ve svůj prospěch, než aby byli jejími autentickými členy (Krško et al., 2019, s. 118–119). Střet mezi nimi se donedávna pojmenovával jako konflikt politického a nepolitického trampingu, což „však není zcela přesné, neboť i trampští odpůrci komunistů byli spjati s různými subjekty a ovlivněni vlastním politickým přesvědčením“ (Krško et al., 2019, s. 119).

Příkladem budiž již zmiňovaný Bob Hurikán, ale i Vašek Dědek, jeho politické uvažování o první republice bylo obdobného jako Hurikánovo. Ve článku v Našich osadách publikoval své protestní názory namířené vůči establishmentu: „Z demokracie se vyklubal teror, despotismus a hrůzovláda,“ přičemž dále vyzývá politické trampy, ať „prohlédnou onu nedozírnost bahna veřejného života“, a vyzývá ke sjednocení nepolitického trampingu (sic!) „k nutné obraně, útoky vládnoucích vynucené (...) Současné události nám ukazují, jak zkorumpované a mravně otrlé politické strany řídí naši republiku“ (Krško et al., 2019, s. 119–120).

Po roce 1931 po tříletém fungování již Naše osady z finančních důvodů nevyšly, zcela shodně jako jeho názorová protiváha v podobě časopisu Tramp (Waic & Kössl, 1992, s. 71).

V době rozkvětu trampingu na přelomu dvacátých a třicátých let (Randák et al., 2020, s. 72–73) existovala vedle Trampa a Našich osad celá řada dalších časopiseckých titulů věnujících se trampingu,

případně i campingu apod. Šlo o tituly Weekend (1929), Tramping (1930), Naše stezka (1930), Camp (1931), Oheň (1932), Ze soboty na neděli (1932), Camping (1933), Ahoj na neděli (1933), Mantrap (1934), který pocházel z jižních Čech a hlásil se také k nepolitickému trampingu (Randák et al., 2020, s. 75 a 81; Waic & Kössl, 1992, s. 70), a další.

Kromě nich začaly i v mainstreamovém tisku vznikat speciální trampské rubriky, od roku 1930 například *Z údolí a osad* v komunistickém *Večerníku Rudého Práva* (Randák et al., 2020, s. 75-77). Kromě ní trampská rubrika nazvaná *Tramping* vznikla v roce 1930 i v *Poledním listu* vydávaném fašizující Národní ligou v čele s Jiřím Stříbrným, což ji nebránilo hlásit se také k nepolitickému trampingu (Krško et al., 2019, s. 128-129). Rubriku vzniklou 23. března 1930 vedl Rudolf „Rudyard“ Gregor (Waic & Kössl, 1992, s. 47) a následně se z ní osamostatnil časopis *Tramping* nadále pod jeho vedením, přičemž později vedl i časopis *Camp* (Randák et al., 2020, s. 77) a oba stále s deklarativně apolitickým přístupem trampingu. Jak uvádí Waic a Kössl (1992):

[Gregor] viděl v trampingu kádr nového života: „Mladí lidé osvobození od vlivu politických stran tvoří kádr nejen nového myšlení, ale i života.“ Trampové však odmítli se stát kádrem nového života dle představ fašistů a koncem dubna Gregorova rubrika zanikla a také jeho další pokusy o vydávání časopisu *Camp* a *Tramping* v roce 1930 v podstatě ztroskotaly (s. 47).

Jak bulvární *Polední list*, tak *Tramping* viděl jako svého největšího protivníka komunistický časopis *Tramp* v čele s Karlem „Melichem“ Melíškem a Gézou Včeličkou (Krško et al., 2019, s. 129). Podle něj získává trampingu negativní obraz právě kvůli rudým trampům a časopis *Tramping* dle něj vznikl vyloženě jako protiváha *Trampa* (Krško et al., 2019, s. 129).

Většina trampských médií na konci dvacátých a začátku třicátých let však měla jepičí život, uvádí Waic a Kössl (1992, s. 7). Zastínily je přitom tematicky širší časopisy jako *Ahoj na neděli* vydávaný Melantrichem pro mládež a sport (Randák et al., 2020, s. 73) od roku 1933 (Končelík et al., 2010, s. 55; Bednařík et al., 2019, s. 169). Tato skutečnost kopíruje i to, co se dělo se samotným trampinkem, kdy se po době formování a rozmachu stává kolem roku 1933 z celkem uzavřené subkultury masově přijímaným životním stylem, vytrácí se jeho sevřená subkulturní identita, a to k nelibosti mnohých původních trampů (Randák et al., 2020, s. 72-73), jak uvádí také jedna z předcházejících kapitol.

6 Metodologická část

6.1 Cíle a výzkumné otázky

Cílem této práce je prohloubení znalostí o polemice v tramské subkultuře, probíhající převážně v subkulturních médiích, na přelomu dvacátých a třicátých let dvacátého století, tedy v době rozmachu subkultury před jejím zmasověním. Dále je záměrem prozkoumat proces politizace subkultury a normativní kritéria vznešená na identitu trampa.

Práce si klade tyto výzkumné otázky:

HVO1: Jak se lišilo pojetí trampingu v pohledu reprezentovaným zaprvé Trampem a zadruhé Našimi osadami?

VVO1: Jak se časopisy Tramp a Naše osady stavěly k politizaci subkultury?

Obě média měla formující vliv na podobu subkultury, přitom jejich nazírání na ní bylo odlišné. Záměrem je zjistit, nakolik se obě představy překrývaly, kde představují jiné nazírání na podobu subkultury a jak se případně jejich postoje proměňovaly v čase. Nejde přitom jen o úhlavní politickou polemiku, ale i o další rozdíly v tom, jak by měla subkultura přistupovat k většinové společnosti, kdo jsou vlastně její typičtí členové a koho prostředí těchto subkulturních médií za autentického člena subkultury již nepovažuje.

Cílem je také popsat, jaké různé politizace trampingu probíhaly, jestli je možné je rozčlenit a jestli postoj subkulturních médií k politizaci subkultury byl vždy negativní, nakolik byly různé snahy o politizaci úspěšné a jak se subkulturní média vůči politizaci bránila či ji naopak podporovala.

6.2 Výzkumný vzorek

Empirická část analyzuje publicistické texty ve dvou subkulturních médiích, které se týkají přístupu trampů k politice a politizaci, k tomu, jakou podobu má mít identita trampa, nebo polemicky reagují na druhý subkulturní časopis. Zaprvé jde o mediální texty v časopisu Tramp jakožto zástupce tzv. rudého trampingu, jehož důležitým autorem byl Géza Včelička zastupující tento proud. Zároveň z prostředí Trampa vzešel i *Trampeký obranný výbor* s aktivistickým záměrem zneplatnění vyhlášky Lex Kubát zakazující řadu trampekých aktivit.

Za druhé tato práce analyzuje a porovná publicistické texty časopisu Naše osady, který byl hlavním názorovým protipólem Trampa, deklarativně zastával apolitický proud trampingu, zatímco také přicházel s politickými východisky, jeho významným autorem byl Bob Hurikán a autorský okruh se také zapojil do aktivistické činnosti zvrácení Kubátovy vyhlášky.

Média Tramp a Naše osady si tuto práci vybírá primárně pro jejich rozdílná názorová stanoviska, která zapříčinila zároveň polemiku mezi těmito médii, sekundárně také proto, že se v mnohém tato média sobě podobala a že dokonce byla vydávána ve stejných letech, tedy v období 1929 až 1931. Bylo proto možné zkoumat jejich kompletní tvorbu a vzájemně média komparovat. Jednotlivá čísla vycházela v obdobném rozsahu dvanácti až šestnácti stran, jen magazín Tramp vycházel značně častěji, proto také zmínky o něm v empirické části převažují.

Jedná se tedy o časopis Tramp v jeho prvním ročníku (1929) a kompletní čísla 1 až 19, druhý ročník (1930) s čísly 1 až 45 a třetí ročník (1931) s čísly 1 až 40. Vedle toho též Naše osady v prvním ročníku (1929) s čísly 1 až 9, druhý ročník (1930) s čísly 1 až 10 a závěrečný třetí ročník (1931) s čísly 1 až 20.

6.3 Kritická diskurzivní analýza

Pro interpretaci dat tato práce používá kritickou diskurzivní analýzu (Fairclough, 2001; Van Dijk, 2015), která se zaměřuje na sociální problémy, mocenské konflikty a ideologii ve vztahu k diskurzu (Van Dijk, 2015). Důvodem jejího použití také je možnost analyzování velkého počtu mediálních textů, a to více do hloubky než klasická obsahová analýza, ke které má metoda blízko – stejně jako k diskurzivní analýze, oproti které dokáže postupovat více do šířky, přičemž mezi nimi vytváří pomyslný střed a využívá výhod obou metod. (Miessler, 2008)

Oproti klasické obsahové analýze, která používá předdefinované kategorie (přístup *top-down*), kritická diskurzivní analýza postupuje opačně a má induktivní přístup (přístup *bottom-up*). Jelikož nevychází z předem definovaných kategorií (Fairclough, 2001), ale „přímo z textu, ve kterém tyto kategorie teprve objevuje“ (Miessler, 2008), tak kritická diskurzivní analýza předchází ztrátám významu při obsahové analýze, která se soustředí na již definované kategorie, zatímco opomíjí ostatní (Miessler, 2008).

Díky zvolenému přístupu otevírá prostor analytikovi, aby mohl přijít s vlastními definicemi ‚významových jednotek‘ na základě toho, že se v textu opakovaně vyskytují, čímž mu dává větší autonomii. Nevýhodou může být, že je daná metoda odkázána na úsudek výzkumníka, čímž se ztěžuje možnost kvantifikace a replikace analýzy jinými výzkumníky (Miessler, 2008).

Jak uvozuje Miessler (2008): „Cílem široké a zároveň hluboké analýzy tedy může být zkoumání toho, co mají jednotlivé texty společné (a na základě čeho je tedy lze považovat za instance jedné diskurzivní formace), nebo, naopak, v čem se liší.“. Zároveň jde o metodu, která na základě analýzy jazyka odhaluje ideologické pozadí daného diskurzu a nenechává stranou sociální, kulturní a politický kontext (Van Dijk, 2015).

7 Empirická část

7.1 Úvod

Tramp a Naše osady byla média tvořená samotnými trampy. Ti díky tomu získali platformu jak řešit záležitosti přesahující jejich osadu, mohli se více sblížit s ostatními, zmapovat tramskou subkulturu („Přehled mladoboleslavských osad“, 1930) a její rozsah vůbec, přičemž mnohdy tato média byla často i téměř jediným „pojítkem s kamarády“ (Uragan-Bylen, 1929) pro ty trampy, kteří byli například v cizině, nebo na vojně, respektive pojítkem i se samotnou subkulturou.

K Trampu a Našim osadám se hlásily jednotlivé osady jako ke své platformě, která je zastupuje, dle jejich názorového směřování buď k Trampu, nebo k Našim osadám, které prohlašovaly za své oficiální listy. Případně svou sounáležitost při nesouhlasu se směřováním média odvolávaly. Roli subkulturního média se Tramp zhostil ještě více počínaje 1. listopadem 1930, kdy časopis přešel do vlastnictví samotných trampů prostřednictvím vydavatelského družstva („Drby z čundrů“, 1930a). Jeho podíly nabízel Tramp na svých stránkách.

Obě média zároveň měla nízko položenou laťku, kdo v nich může publikovat, a ohlasy z řad trampů nepůsobících v redakci ani v rámci stálějšího redakčního okruhu dostávaly v obou médiích značného prostoru. Tramp v prvním ročníku přímo vyzýval k širšímu zapojení trampů na chodu časopisu a k tomu, aby jednotlivé osady ze svého středu delegovali jednoho člena, který by se pravidelně zúčastňoval redakčních schůzek, kde by mohl přednášet návrhy, jak by časopis měl vypadat, a přinášet zprávy z dané osady (Redakce, 1929). K participaci vyzývalo i pozdější číslo: „Kluci, slečny a děvčata, chopte se per a pošlete nám: návrhy na zlepšení obsahu, fóry, články a fotografie, protože toho budeme nyní moc potřebovat. My toho „Trampa“ neděláme, dělejte si ho sami!“ („Stal se malér“, 1930).

V tematickém a žánrovém vymezení se časopisy Tramp a Naše osady odlišovaly především ve viditelně silnějším zaměření Trampa na humoristický obsah, zatímco Naše osady se zabývaly v porovnání značně více sportem. Jinak v obou médiích figurovala literární tvorba, zvláště povídková, články vážící se k trampingu, dopisy trampů, rubrika oznámení využívaná například i jako seznamka, karikatury, kresby a koláže, referování o tramských akcích a tramských sportovních turnajích, vtipy a k tomu také inzerce cílící přímo na trampy, která typicky nabízela vše od chlebníku přes zpracování fotografií z osad až po kompaktní chatu.

Obsáhlá nabídka produktů cílená přímo na trampy symbolizuje také epochu, ve které se tramping nacházel, kdy docházelo k jeho rozmachu, zájmu trhu o tramping a zároveň k jeho přeměně.

Jak již bylo zmíněno v historické části, trampové proces nesli nelibě, jak také uvádí redakce (1929) Trampa: „Nemusíme si, kamarádi, zapírat, že tramping prožívá krizi.“ Co dříve byla „kolébka trampingu – dnes? Tennisové courty, cestičky vysypané pískem, po nich chodí „také trampové“ v bílých tenisových kalhotách a nažehlených košilích (...) zkrátka úplně maloměstské korso“ (Redakce, 1929).

Trampové v tomto období zvláště řešili autenticitu nových členů, stejně jako další subkultury mládeže po nich. Právě výraz ‚taky-trampové‘ se stal označením pro někoho, kdo není autentickým členem subkultury, pouze ji do jisté míry napodobuje, a byl pomocí tohoto termínu z jejího prostředí rétoricky vylučován. Ostatně jak v Trampu uvádí Zizi (1930):

Heleďte, kluci: trampem není ten, kdo si obleče napiglovaný spuštěný golfky, strakatou košili a bílou (ovšem že vyžehlenou a naškrobenou!) čepičku s padesáti odznaky a teď se jede ven do lesa. Ne, hoši, ten ústroj, to je úplně vedlejší (...) tomu, čemu vy říkáte tramping, to tramping nejni, a vy, co si necháte říkat „trampe!“ — vy těmi trampy sakra taky nejste; nejvyš jenom „taky-trampi!“

Obdobně hodnotí vývoj Vašek Dědek (1930a) v Trampu: „Co je tramping nyní? Móda. Ano, móda, se všemi svými zvrácenostmi a směšnostmi. Na tramp jezdí teď kde kdo, a zeptáte-li se, proč tak činí? Vždyť teď jezdí každý, proč by také on nejezdil?“ Následně Dědek (1930a) dodává, že se vytrácí ono kamarádství, tuláctví a divokost trampingu. Inspirovat by se podle jiného příspěvku Dědka (1930b) v Našich osadách měli trampové v Jacku Londonovi a více tramping promýšlet, ať se z něj nestane jen povrchní zábava; zdůrazňuje znovu tuláctví jako hodnotu trampingu.

Důraz kladou různí autoři v Trampu a Našich osadách na specifické kamarádství mezi všemi trampy a také jistou sounáležitost, Zizi (1930) v Trampu kupříkladu vytýká, když už se trampové ani nezdraví a nesdílí trampský pozdrav ‚ahoj‘. V Našich osadách sděluje také Broches (1930): „[N]ejsem spokojen s nynější formou trampingu, ve které jest příliš mnoho módy a málo té pravé lásky k přírodě.“ Vytýká také úbytek kamarádství a vzpomíná na doby, kdy se všichni trampové mezi sebou znali.

Klíčové pro charakterizaci subkultury je její vymezování se vůči „paďourům“, respektive měšťsky založenému a spíše movitějšímu, snobštějšímu obyvatelstvu či jednoduše „(malo)měšťákům“. Zpočátku jsou „paďouři“ především terčem vtípů v Trampu, v průběhu jeho vycházení se postoj stává ale čím dál více zaměřený vůči tehdejší společnosti a jejímu uspořádání jako celku, až se boj proti „paďourům“ stává třídním bojem v rámci komunistické ideologie (viz dále).

Zatímco Tramp začal razit heslo „Do paďourů – hej rup!“, přístup Našich osad je odlišný, smířlivější a s Trampem v ironii polemizují: „[K]luci, to je heslo, co?! Vyženem proto mámu a tátu, protože nejezdí na tramp a nepěstují tramping politický!“, („Schůze s. o. b.“, 1931).

Obsáhlou polemiku ohledně prezentace subkultury navenek a vztahu k paďourům vyvolal článek Inglmayera (1929), jednoho ze stálých autorů Trampa, v tomto časopise. Inglmayer navrhl vytvoření trampské divadelní scény, případně i hudební scény, kterou by tvořili trampové sami. Do následujícího čísla přišlo k tzv. trampské scéně velké množství dopisů (Melíšek, 1930a). Šéfredaktor Melíšek (1930a) přitom komentuje, že je nutné odmítnout „písničkovou obhajobu trampingu“ před paďoury a nepůsobit „jako injekce v divadle pro snoby“ a že cílem trampské scény nesmí být snaha zalíbit se paďourům. Trampové by si dle Melíška měli rozmyslet své dosavadní koncertování pro „paďoury“ a ještě k tomu za jejich peníze, zatímco trampská píseň by se měla hrát volně u táboráku.

Kromě této výtky sdílené mezi okruhem Trampa ale byly reakce směrem k vytvoření trampské scény velice pozitivní. Pokud by se všechny nápady došlé do redakce měly realizovat, tak by s nadsázkou trampové zaplnili pódia jak Národního, Osvobozeného i Stavovského divadla (T. S., 1930).

„Upozorňujeme, že nás ani nenapadne „Trampskou scénou“ snažit se získat sympatie měšťáků pro tramping,“ dodává prohlášení s tím, že vše se začíná již organizovat (T. S., 1930).

Další autor Trampa, Bílý Orel ze Šumavy (1930), je také pro, ale obává se, aby trampská scéna nesloužila jen jako prodejní artikl v paďourské společnosti podobně jako trampská píseň, která byla veskrze populární: „trampské písně sou jim jen dobrou zábavou při plnejch koritech a plnej kapse jsou jim dobrou psinou v jejich zaprděnejch salonech“. Trampské písně by si dle něj měli nechat trampové jen pro sebe.

S tím značně kontrastuje úvaha Jerryho B. (1929) v Našich osadách o žánru trampské písně, že právě ona by mohla napravit reputaci trampů na veřejnosti a trampové by se jejím prostřednictvím měli prezentovat. „Zpěvem k srdci, sportem k sympatii a bude snad již konec těmto báchorkám o nás. To špatné viděli, ale to dobré musíme ukázat sami!“

Přestože se sledovaná média často rozcházela, a to zvláště v politickém sporu (viz dále), měla toho hodně společného a jejich pozice nebyla vždy antagonistická. Vašek Dědek (1930c) z Našich osad například přiznal podíl Trampa na vzrůstu zájmu o tramping a jeho rozvoj, Tramp při počátku vycházení Našich osad zase napsal, že „nový trampský časopis, o kterém se mnozí kamarádi domnívali, že chce konkurovat „Trampu“, je listem, který nás samotné potěšil (...) „N. O.“ jsou nám sympatické“ („Co nás zajímá“, 1929). Už v té chvíli však Tramp vyvracel zvěsti o nepřátelství, které se navenek projevilo až později („Co nás zajímá“, 1929).

Dokonce i Bob Hurikán pomáhal v Trampu se zaváděním jeho sportovní rubriky před zpolitizováním Trampa („Drby z čundrů“, 1930b) a navíc i z obsahu obou médií je zřejmé, že se lidé jako Géza Včelička a Bob Hurikán znali osobně a i přes odlišné pojetí trampingu se nazývali kamarády (Včelička, 1931; Hurikán 1931).

7.2 První fáze politizace – stříbrný tramping

Postavou, vůči které se zástupci subkultury z Trampa, ale i z Našich osad, silně vymezovali, je jednoznačně Jiří Stříbrný. Poslanec, politický podnikatel (Randák et al., 2020, s. 76), v této době předseda krajně pravicové politické strany Národní liga a vlastník médií v čele s Poledním listem, dále pak Nedělním listem, Večerním listem a dalšími.

Hned v prvním čísle Trampa uvádí jeho šéfredaktor Karel „Melich“ Melíšek (1929a): „Chtěli jsme být přísně nepolitickým časopisem. Předpokládali jsme, že útoky „Poledního listu“ jsou již vyřízené (...)“. Napjatý vztah mezi médii Stříbrného a trampy však rozhodně ještě nekončil a jen v průběhu tříletého působení Trampa se přístup Stříbrného médií k trampingu značně proměňoval (viz dále).

Časopis Tramp se vymezoval vůči „fašistické skupině pana Stříbrného“ („137! Dalších 26 trampských osad“, 1930) a kromě něj v prvním roce vycházení i vůči politickému týdeníku Fronta velice kritickému k politice Hradu a tehdejším politickým poměrům obecně (Bednařík et al., 2019, s. 165) a v Trampu označovaný vyloženě za „fašistický“ (Melíšek, 1929a). Reakce vyvolávaly zvláště články redaktora Václava Augusty z Fronty (Melíšek, 1929a; Včelička, 1929a).

Politická profilace časopisu Tramp se by se dala popsat už v počátku jako antifašistická, přestože jinak – jak uvádí již výše zmíněný šéfredaktor Melíšek – nebylo původně záměrem Trampa být politickým médiem či se k politickým otázkám vyjadřovat.

Jak Stříbrný, tak Augusta se v Trampu stali kromě věcné kritiky také terčem nevybíravých vtipů a satiry. Géza Včelička (1929a) redaktoru Augustovi například v epigramu sdělil: „Mozek mu „moudrostí“ zarůstá, ať si dá pozor na ústa!“ Za což se ovšem následně za nevyjasněných okolností omlouval (Včelička a redakce, 1929).

Stříbrný zas v jednom publikovaném vtipu vyrazil trampovat a podívoval při zaslechnutí kukačky v lese, kde že tu trampové mají hodiny s kukačkou („Pan Stříbrný šel taky na tramp“, 1929). Některé žertovné texty však byly političtější: „Víš, že trampové budou volit Stříbrného první ligu jednohlasně? — Neblbni. — No von vod nich dostane asi jeden hlas.“ („Víš, že trampové“, 1929)

Že by přízeň trampů mohla pomoci jeho radikální straně, si přitom nejspíše skutečně uvědomoval (Krško et al., 2019, s. 129). Několikrát proto vůči nim prostřednictvím svých médií změnil svůj přístup. „Stříbrňáka známe již několikrát: když nám před časem nadával - když nám (bez úspěchu ovšem) pochleboval - když nás znovu napadá,“ psalo v Trampu 10. března roku 1930 („Pane redaktore“, 1930).

Ovšem hned o třináct dní později začala vycházet v nedělním vydání Poledního listu, respektive v Nedělním listu rubrika přímo věnovaná trampingu, nazvaná přímo Tramping, a to pod vedením redaktora Rudolfa ‚Rudyarda‘ Gregora. Měla nabídnout fašistický výklad trampingu, politizovat trampy a přimět je na názorovou stranu Stříbrného Národní ligy (Waic & Kössl, 1992, s. 47), vzniknout tak měl dle pojmenování v Trampu ‚stříbrný tramping‘ (Inglmayer, 1930).

Trampové ať už sdružení v Trampu, nebo Našich osadách však tuto snahu o politizaci subkultury jednoznačně odmítli. Poznámka v Našich osadách se zmiňuje o tramském večeru na pražském Smíchově, který svolal právě Gregor z Poledního listu, s tím, že údajně chtěl ospravedlnit své psaní do listu Stříbrného, ovšem bez úspěchu. Nadto je zde schválen výstup jednoho z přítomných trampů „proti zatahování politiky do našich [tramských] řad“ (Frank, 1930).

Stejnému večeru se věnoval i Tramp (Knock-aut, 1930):

Prohlašujeme jménem všech trampů, že pan Rudolf Gregor nemá na příště naprosto žádného práva, mluvit jménem trampů (...) Nezapomněli jsme dosud na vylhané a ostouzející nás zprávy, uveřejňované v Poledním listě, a odsuzujeme proto jeho snahu, zavést nyní hlídku „Tramping“ a získati trampy pro nekalé úmysly fašistické skupiny pana Stříbrného. Zdůrazňujeme, že v tramské hlídce Nedělního listu mohou nalézt zalíbení jen padouři, weekendisté a turisté, kteří jsou proti nám trampům vesměs zaujati.

Snaze o politizaci subkultury směrem k Národní lize se vysmívá Tramp i přímo na své titulní straně patnáctého čísla s karikaturou s transparentem „Zlatý trampové, pojdte k Stříbrnejm radikálům“, na což odpovídá kresba trampa v předklonu s nápisem „polib nám tetu“ společně s dalšími smějícími se trampy („Tramp 15“, 1929).

Redaktoru Gregorovi se přitom vysmíval Tramp ještě dávno předtím, než se stal vedoucím tramské rubriky. List jej kritizuje za rozdávání letáku v neděli ve Štěchovicích, které byly oblíbeným místem trampů, ve kterém vyčítá trampům, že zpohodlněli a už neumějí ani zpívat. Gregor se navází i přímo do šéfredaktora Trampa: „Melíšek je ožrala, hoví si ve sprostotách, mně nepožádal dosud o článek,“ vyčítá mu (Melíšek, 1929b).

Autoři Trampa píší zas na jiném místě časopisu v otevřeném dopise adresovanému Stříbrnému – se satirou sobě vlastní (Mel./D., 1930): „Velice nás překvapila Vaše milá pozornost, kterou Jste věnovali v posledních dvou číslech „Nedělního listu“ našemu časopisu, scéně a spolupracovníkům. Jsme nehodni té cti, a proto považujeme za svou povinnost poděkovat Vaší ctěné firmě, že zařadila nás mezi své oblíbené artikly.“

Následuje další otevřený dopis Stříbrnému, od podobného satirického vyznění se ale v závěru dostává k vážnějšímu tónu: „Co špíny a zvrhlosti jste VY první vylil na naši hlavu! A nyní, když víte, že stále rosteme, a víte, že byste z nás mohl mít pěkný obchod (o nic jiného VÁM neběží, politika je u VÁS jen výnosným kšeftem), obraťte se do naší důvěry.“ (Carnát et al., 1930)

Hned na další straně následuje prohlášení 73 trampských osad: „Protestujeme proti zneužívání trampingu tiskovinami pana Stříbrného, který nás dříve ve svých denících surově napadal a žádáme veřejnost, aby nás raději považovala za zločince, nežli za trampy, koupené panem Stříbrným.“ („Prvních 73 osad“, 1930) O tři čísla časopisu Tramp později se k prohlášení přidalo už 150 trampských osad („150!“, 1930).

Redakce obou médií, jak Trampa, tak Našich osad zároveň kritizovaly etiku žurnalistické práce redaktora Gregora. „Pana Gregora z Poledního listu žádáme, by nestaral se o Naše osady a když již chce dělati trampského redaktora, tak ať se alespoň informuje, by se neblamoval,“ vzkazuje mu redakce Našich osad s tím, že si některé zveřejněné události pouze vymýšlí („Listárna redakce“, 1930), případně je kopíruje odjinud, jak zároveň zmiňují ohlasy v Trampu (Kapusta z „Havranu“, 1930).

V Trampu si jeho žurnalistickou praxi přímo ověřili, kdy schválně vydali dvě vymyšlené zprávy o osadním sportu (s následnou omluvou), které se poté bez udání zdroje objevily v trampské rubrice Poledního listu. „V jednom listě, kde dříve trampům nadávali a teď jim zavedli trampskou rubriku, mají „trampského“ redaktora, který dovede sice „Trampu“ nadávat, nikdo mu tam však nepíše, a tak mu nezbyvá, než aby zprávy z osad právě tomu nenáviděnému „Trampu“ kradl!“ komentoval situaci šéfredaktor Melíšek (1930b).

Další z přispěvatelů Trampu šerif Franta (1930a) si vyjel prověřit jeden z trampských klubů, o kterých referoval Gregor a který působil jako falešný, na jeho ustavující schůzi. „Byli tam páni z Ligy, asi pět (...). Pak tam bylo asi deset fašistů mladších, obojího pohlaví a měli na stole haldu přihlášek,“ informoval o schůze v Trampu. Sám se Franta v utajení představil jako lesník, přičemž se od přítomných ještě před schůzkou dozvěděl, že trampové jsou „banda, po které máme v lesích střílet“. Od důvěrníka se k tomu dozvěděl, že „sám trampy nenávidí, ale že je chce podchytit pro Ligu“.

Nakonec dle líčení na schůzku dorazili skuteční trampové, kterým pan důvěrník přednášel, že mají „pět písňů vlastenecké“ a podobně, za což se mu trampové vysmáli a odešli. Šerif Franta dodává, že se ukázalo, že Liga mezi trampy nemá žádné příznivce a že celá situace je jen léčkou na trampy.

Z trampské rubriky v Poledním listě se následně osamostatnil časopis Tramping, ovšem jeho přijetí nebylo větší. V Našich osadách mu autor Medák (1930) vyčítá, že sportovní výsledky v jeho časopise jsou shodné jako ve starším vydání Našich osad, navíc ho kritizuje za to, že časopis Tramping prezentuje jako první nepolitický tramský časopis, přestože tak už před ním vnímá právě časopis Naše osady, které se k nepolitickému postoji samy hlásí. „Veškeré sportovní zprávy, volné termíny, zprávy z osad a vůbec vše, co s trampíngem souvisí, jest ukradeno nebo vymyšleno,“ hodnotí Naše osady časopis Tramping s tím, že jen jediná osada poslala Trampingu zprávu k otištění, ostatní zprávy jsou ukradené z Našich osad („Pan Gregor a Tramping“, 1930).

To dosvědčují na stejné straně dopisy dotčených osad, které uveřejňují, že s časopisem Tramping nemají nic společného a nepřejí si, aby v něm byly zmiňovány. O Trampingu se jeden z dopisů vyjadřuje jako o „fašistickém plátku“. („Pan Gregor a Tramping“, 1930) V následujícím čísle Našich osad obdobné výtky směrem k Trampingu vznáší Bob Hurikán (1930).

Bez servítek se směrem k Trampingu vyjadřuje šerif Franta (1930b) v Trampu: „[P]livneme do tváře každému, kdo se vůči nám pokusí obhajovat p. Stříbrného a jeho zaměstnance p. Gregora.“ V prvním čísle roku 1931 už Tramp informuje, že Tramping už vycházet přestal: „Dodělal a ani pes po něm nevzdychl.“ („Do nového roku a ročníku“, 1931)

Red. kruh „Trampa“ (1931) se o Gregorovi zmiňuje dále už jen jednou, a to ve svém předposledním čísle v roce 1931. Podivuje se nad zveřejněním článku Gregora tentokrát v sociálně-demokratickém Večerníku Práva lidu, který se věnuje trampingu, ale opět s chybnými údaji. Redakce to komentovala takto: „Stříbrný si kdysi najmul k rozbíjení trampů a špinění „Trampa“ Rudyarda – a prohrál tuto hru na celé čáře. Sociální demokraté najmul si Rudyárka – prohrajou dvojnásob.“

7.3 Druhá fáze politizace – obrana trampingu

Ve sledovaném období se trampové potýkali s negativním náhledem veřejnosti na trampíng a se zákroky státních orgánů vůči nim, což přispělo k jejich politizaci. Tramp uvozuje situaci citací z Národní politiky 19. července 1929:

Bezpečnostními úřady a četnictvem byl zahájen přísný dohled na tzv. trampy, kteří nejsou vůbec organizováni v žádném spolku turistické povahy, nýbrž podnikají výlety na vlastní pěst za okolností

velice podezřelých. Četnické stanice budou přísně zakročovat proti lidem toho druhu. Má jim býti znemožněno táboření!“ („Generální útok Paďourů proti trampům!“, 1929)

V článku zároveň Tramp odpovídá: „Trampové jsou spojeni něčím více, než je organizace, a (...) nikdo a nikdy nás nebude vhnět do toho či onoho turistického spolku (...) buďte ujištěni, že až přijde čas, dovedeme si své právo i bez organizace uhájiti.“ („Generální útok Paďourů“, 1929)

Líčená situace předjímá budoucí vývoj, kdy k zákazu trampingu ve sledovaném období skutečně dojde, byť částečnému. Trampové se přitom bez organizace, či spíše organizací ale nakonec neobešli (viz dále). Tramping se stal politickou otázkou a trampové na obranu svých (politických) zájmů založili organizace vlastní, které je mohly sdružovat, reprezentovat a hájit jejich zájmy. Trampové, nebo jejich část, se stávají aktivisty a kromě obrany své pozice vznášejí další požadavky a domáhají se zlepšení podmínek pro trampy.

Trampové se setkávají s negativním přístupem politických stran vůči nim, šéfredaktor Trampa Melíšek (1929c) upozorňuje na program lidové strany, která má v programu „[z]ákaz společných koupališť mužů a žen, zákaz trampingu a „divokého“ skautingu“, a na požadavek národních socialistů na „omezení a dozor nad trampinkem“.

Vyzývá proto trampy, aby se postavili „zneužívání moci“, aby vůči těmto návrhům protestovali a své výtky adresovali i politickým stranám, které by se trampů mohli zastat. „V zemi, kde se tak dojemně stýká program nejčernější reakce s programem socialistické strany, je možné všechno!“ dává najevo své zklamání Melíšek (1929c), přičemž i v další části textu ukazuje, že jsou mu levicové strany rozhodně bližší, proto ho přístup „pokrokových“ národních socialistů zároveň zklamává více.

Další vývoj směřující až ke Kubátově vyhlášce správně předpovídá Melíšek (1929c): „Může se klidně státi, že Vás již některou příští neděli budou honit a zavírat četníci, za to, že jste se chtěli přes neděli nadýchat trochu čistého vzduchu.“

Vyhlášce ovšem předcházelo ještě hromadné setkání trampů v červnu 1930 za Prahou na Jarově, které bylo skutečně rozehnáno četníky. Mělo se jednat „nepolitický trampský potlach“ (Melíšek, 1930c), který měl za cíl sblížit trampy z různých oblastí Čech, Moravy i Slovenska a který se domlouval i právě na stránkách Trampa. Ten uvádí, že četnictvo v počtu čtyř set mužů rozehnalo setkání pod záminkou, že by šlo politickou akcí a komunistickou agitací, jelikož datum setkání bylo shodné s tzv. rudými letnicemi a jelikož nejmenované médium označovalo setkání již předem jako „komunistický druhý Radotín“ (Melíšek, 1930c).

To Tramp prostřednictvím svého šéfredaktora odmítá a vysmívá se Nedělnímu listu, který z trampů „dělá filiálku Moskvy“, a zároveň i Rudému večerníku, který trampy líčí jako „neschopné hvězdy“ (Melíšek, 1930c) a kterému vzkazuje, že Tramp není žádným stranickým médiem. K rozehnanému Jarovu se vyjadřuje i šerif Franta (1930c) a povzbuzuje trampy, aby se postavili za své zájmy:

[U]znejte teď vy, dobří staří vlci, že mladší, kteří si vždy přáli těsnější sdružení a bojovali proti té „nepolitičnosti“, měli pravdu. Kde jsme dnes s tou naší tuláckou svobodou? Jedeš na tramp vlakem a lístky budou dražší. Jezdíš nákladním autem? Zkus to, kamaráde. První četník zjistí šoféra za účelem pokuty a ty pojecháš dolů. Že budeš protestovat? Zkus, trampe, a povezeš se, ale v zeleném antonu! A už čekejte, kdy vyjde zákaz, který zamezí veškeré trampování vůbec. Šije se to, kamarádi. (...) Ozvěte se všichni a dokažte, že rozehnaná Jarovská slezina nebyla poslední slovo a že budete vy, kteří nakonec důkladně se zachechtají.

Že situace pro trampování nebyla příznivá ani před Kubátovou vyhláškou, popisují severočeští trampové, kteří v Trampu nechali publikovat svou rezoluci, ve které píší, že protestují „proti dozorcím orgánům státní správy, které velmi často brutálním a hrubým způsobem trampy z lesa, pěšin, cest atd. vyhánějí, aniž by k tomu měli mnohdy důvody“ a zároveň vyzývají Trampa, aby opustil svoji „střední cestu“ a za Trampy se rázněji postavil. („Resoluce“, 1930). „Trampové po boku dělnické třídy půjdou vždy do každého boje proti dnešnímu vládnímu systému,“ dodávají a ilustrují mimochodem i to, jak politizace trampů na obranu jejich zájmů vedla zároveň k jejich ideologické politizaci.

Obavy z možného zákazu trampingu a táboření se začínají pomalu naplňovat v roce 1931. Družstvo vydávající Trampa svolává veřejné setkání a diskusi k tématu 15. ledna na pražském Smíchově a médium zároveň oznamuje, že v denících již proběhla zpráva o „chystaném zákazu táboření v lesích a nastávajícím ostrém postupu proti trampingu“ („Zákaz trampingu a táboření v přírodě“, 1931). „Dostavte se všichni, jimž záleží na tom, aby útok proti trampům byl odražen,“ vyzývá Tramp.

„Nejde jen o zákaz táboření – jde o útisk morální,“ píše na stránkách stejného časopisu autor podepsaný jako Táta z Murmanu (1931). „Tramping je bomba do stojatého rybníka naší turistické padouřiny (...) je [to] převrat názorů, převrat smyslem a zkáza měšťanstva,“ uvádí. Proto má být tramping dle něj potlačen a trampové vehnáni do Sokola a obdobných organizací (jako například Skaut), na které zákaz nemíří.

Příští svolávané veřejné setkání má již být masovým protestem trampů proti zákazu trampingu. „Připravte se a agitujte [pro tento protest],“ vyzývá Tramp („Do padouřů hej – rup!“, 1931). Situaci komentuje na stejné straně autor podepsaný jako San Diego (1931):

Tedy trampové budou stíháni. Pánům padourům je málo, když kde můžou, trampa chytanou, kudličku nebo bouchačku mu jednoduše zabaví a potom mu nasolí pokutu, že kluk, kerej svejma rukama živí mámu, musí od své výplaty utrhnout, aby mohl zaplatit za to, že si páni pupkáči vyvolili za svůj terč právě trampa, kteří od rána do večera dřou, aby v neděli mohli shodit se svých beder strasti města.

Tzv. padouři dle něj nemohou pochopit, co znamená „volnost pro chudého dělníka“, když se „nechají dovést před své vily, které si vystavili z mozolů těch, na které nyní vymýšlejí nové a nové pouto“. Kritika měšťáckého života se na stránkách Trampa viditelně stupňuje a značně se proměnila od původních vtípů na ‚padoury‘ k vyhocenější ideologické rétorice. V závěru autor používá heslo „do padourů hejrup!“, které se na stránkách Trampa stává čím dál více používaným.

V podobném duchu o chystaném zákazu trampingu s domnělým ohledem na mravnost mládeže píše v Trampu autor podepsaný jako Starý tramp (1931): „Upíráme právo kázati o mravnosti všem, kteří reprezentují dnešní společenský pořádek (...) [a] (...) těm, kteří stavějí luxusní ministerské paláce, zatímco v nemocnicích leží chudáci na zemi a po chodbách za těch nejprimitivnějších hygienických opatření.“ Společenský pořádek považuje za „prohnilý“.

Další autor stejného média Otto Rikin (1931a) pojmenovává důvod, který podle něj a mnoha dalších přispěvatelů tohoto časopisu, vede státní orgány k zákazu trampingu, a to plánování zavedení předvojenské výchovy: „Vláda nedělá malichernosti, nepřipravuje nesmyslné zákazy, ví, kam spějeme. K předvojenské výchově mládeže spějeme. Státníci vám žvaní o míru, ale připravují válku. Připravují válku tak, že už kluky od dětství chtějí cepovat na řádné, poslušné vojáčky.“

Právě tento narativ, že cílem je zahnat trampa do organizací jako Sokol a Skaut k předvojenské výchově, dostává velkého prostoru v Trampu. „Vždyť ty novinářské štvance v tisku pana Stříbrného, v „Političe“, v agrárních novinách, všechno to žvanění o trampských orgiích nemělo jiný účel, než připravit veřejnost na zákaz trampingu,“ dodává dále Rikin (1931a).

Stejně vysvětlení zákazu trampingu a předvojenské výchově sdílí i šéfredaktor Melíšek (1931a):

Mládež má býti v Sokole, Orlu a j. pod. tělocvičných jednotách donucena k povinným vojenským cvičením ve svém volném čase a připravována tak na nová válečná jatka, čemuž se v jiných časopisech říká „obrana vlasti“. A jelikož prý jsou trampové živel nezkrotný, mají býti pomocí různých zákazů a nařízení vehnání do uvedených již spolků, kde s nimi bude práce mnohem snazší. (...) Na schůzích si zvolte trampský akční obranný výbor (...) Dokažte v této vážné chvíli, že dovedete se semknout! v

jeden šik, o který se rozbíjí veškeré snahy o zmilitarisování našeho hnutí, dokažte, že není jen planou frází naše heslo: Do paďourů — hej rup!

V dalším příspěvku Melíšek (1931b) komentuje, že Kubátova vyhláška se nebude týkat těch, kteří budou moci v případě problému předložit legitimaci tělovýchovné organizace: „Budeš-li mít v kapse legitimaci Sokola, DTJ nebo Skauta, můžeš řídit dle libosti. (...) [a kdo ji nemá] v případě nepřístojného chování (...) bude předveden!“ Zatímco do doby toho příspěvku v časopisu byli skauti v Trampu líčeni jen nelibě, nyní Melíšek oceňuje, že pro nesouhlas s děním socialističtí skauti přidávají k nim, nebo s trampy minimálně spolupracují.

Oproti tomu v Našich osadách namítá Vašek Dědek (1931), že právě politické přesvědčení trampů z okruhu časopisu Tramp vedlo úřady k zájmu o tramping a následně je vede k jeho zákazu: „Jejich „odboj proti zakazu trampingu a proti předvojenské výchově“ zašel tak daleko, že úřady vyšetřují každého, kdo do „Trampa“ napsal třeba pozdrav z čundru neb pod. Bude-li redakce tohoto časopisu pokračovati nadále v podobném „obhajování“, pak bude tramping zakázán možná už za měsíc.

Přestože původně zaznělo, že trampové své zájmy a svůj odpor k organizovanosti uhájí bez své organizace („Jak známo, trampí odmítli resolutně a plným právem organisaci v jakékoliv formě. Ostatně — organisovaný tramp — nezní to jako paradox?“ („Několik slov“, 1929)), situace kolem nastávající Kubátovy vyhlášky je přinutila své zastřešující organizace hájící jejich zájmy založit, jako třeba právě Trampský obranný výbor. „Souhlasím plně s ustavením výboru trampů, jak také většina trampů schválila [při setkání na pražském Smíchově svolené družstvem vydávajícím Trampa],“ píše následně v Trampu Tulák Redden (1931). „Takový výbor je pouze dočasný pro dobu nouze (...) nemusíte mít žádných obav ohledně „organizování“ trampstva,“ doznává přitom.

Na smíchovském setkání se také debatovalo o tom, mají-li se trampové zabývat politikou. Redden (1931) sděluje, že „mají a vlastně musejí“ vzhledem k událostem a politickému vývoji. Pozastavuje se také nad tím, že ve stejnou chvíli, jako se debatuje nad zavedením předvojenské výchovy ve stávajících organizacích mládeže a o zakazu trampingu, zrovna Sokol do svého programu zahrnul i tábornictví.

Další výzvu zveřejnil Venca Brouk (1931): „[B]udeme-li pevná, dobře organisovaná masa, smeteme my je (...) Tramp musí se státi časopisem nejen obranným, ale i útočným. (...) Dejte vedení do rukou bojovných výborů.“ Důraz na volnost trampingu, neorganizaci a nepolitické vystupování vzalo za své.

Vnímání situace mezi příspěvateli Našich osad však bylo odlišné a konzervativnější. „My nemáme strach, že nám četník zakáže vstup do lesa, protože se v něm chováme tak, abychom mu nezavdali

příčinu k zakročení," uvádí osada Havran (1931) v polemické reakci na příspěvek Mirka (1931) z osady Sědov v Trampu. Dále s ním osada Havran nesouhlasí v tom, že by trampové byli členy dělnické třídy a měli by ji podporovat, stejně jako nesouhlasí, že zdražení jízdného na železnici je součástí útoku na trampy.

Příspěvatelé Našich osad již dříve oznámili založení Unie trampských osad za účelem „sdružování trampů a hájení jejich zájmů“ („Tramping club“, 1930), která je reprezentovala v úsilí zvrátit Kubátovu vyhlášku. Pražský Trampský obranný výbor se však na stránkách Trampa konkurenční organizaci vysmál, jelikož měla jen 75 členů a mezi nimi byli dle nich i funkcionáři strany národních socialistů. Ti Unii trampských osad také uznávali jako autentický hlas trampů, když podávali interpelaci vládě o zákazu trampingu, jak ovšem poznamenává vyjádření v Trampu, podávali ji jako členové vlády tak trochu sami sobě (Předsednictvo TOV Velké Prahy, 1931).

Při interpelaci o zákazu trampingu v poslanecké sněmovně se však i redakční okruh Našich osad otočil k této organizaci zády a napsal, že nesouhlasí s postupem Unie trampských osad, „která se vydává za mluvčího trampů ač čítá dohromady 75 členů. Jako skutečně nestranní a nepolitictí a ve snaze trampingu prospěti, tvrdíme, že: byl-li by tu již námět tohoto druhu a věc byla skutečně akutní,“ měli by příslušné kroky řešit média Tramp, Naše osady a Naše stezka jako skuteční mluvčí trampů (Redakční kruh, 1931).

Místo Unie trampských osad vzniklo v prostředí deklarativně apolitické větve trampů kolem Našich osad následně Akční sdružení trampů. Naše osady prohlásilo svým oficiálním časopisem, prostřednictvím kterého bude také publikovat své materiály, a svou politickou nezávislost chtělo dosáhnout spoluprací s celým spektrem politických časopisů („ZPRÁVY Z A.S. T.“, 1931a).

Vzniklo za účelem „připraviti trampy k boji“ a k nutné obraně po Kubátově vyhlášce, která dle zveřejněného prohlášení ukázala na nutnost zcelení všech trampů, a jako hrozbu sdružení vnímá dále především předvojenskou výchovu. Nedůvěřuje přitom žádné politické straně, že by se trampů zastala. Cílem je také sdružit všechny trampy, přestože vůči těm politickým se vyjádření zároveň vymezuje (Termus, 1931). Nutná je dle vyjádření „mobilizace“ trampů. Naše osady publikovaly i přihlášku do sdružení („ZPRÁVY z A. S. T.“, 1931b).

Patrná je zde organizační roztržitost, kterou později v úplném závěru sledovaného období měl ukončit nový plánovaný Trampský svaz, který by alespoň podle článku v úplně posledním vydání Trampa zastupoval trampy jednotně („Nastupujeme“, 1931). O jeho dalším vývoji však ani Naše osady ani Tramp již nemohli informovat, protože dále už nevyšli.

Přestože Tramp a Naše osady vnímaly Kubátovu vyhlášku s rozdílnou závažností, nakonec se i přes antagonismus dokázali domluvit na společném protestu, respektive přímo protestním tábore. Ten společně ještě s časopisem Naše stezka, pražským Trampským obranným výborem a Akčním výborem Našich osad svolali v Praze 19. května 1931 na zahradu Vinohradského pivovaru („Zákaz trampingu spojil všechny“, 1931).

Dle Trampa se sešlo 15 000 protestujících a největší ovace si vysloužilo oznámení komunistických zastupitelů, že podávají návrhy na odvolání zákazu a také k odvolání Kubáta. Nadšeně uvítali na protestním setkání také komunistického poslance Hrubého, kterého text v Trampu označuje za kamaráda („15.000 trampů“, 1931), zatímco ostatní politické strany a novináři jejich novin byli vypískáni. Policie protest oficiálně rozpustila, nicméně dle Trampa demonstrace pokračovala v ještě větším počtu až do nočních hodin. Dále Tramp uvádí:

Našli se také již zrádci. Jsou to tak zvaní „trampové“ z „Našich Osad“, kteří prohlašovali, že s námi povedou boj až do konce, a když na táboru tisícovou masou byly s jejich nemožnými názory odmítnuty, rozbili okamžitě další jednání jak s naší redakcí tak s T. O. V. a prohlásili, že zahajují boj proti T. O. V. Je to zákeřná rána nožem zbabělce do zad celému trampskému hnutí.

Šéfredaktor Melíšek (1931c) navíc Naše osady obviňuje, že jsou na straně národních socialistů, kteří se snažili mezi trampy získat na protestu podporu, přičemž se setkali s velmi negativní reakcí. Právě oni se dle Melíška snaží trampy zpolitizovat a obviňováním okruhu Trampa z příslušnosti ke komunistické straně vnímá jako taktiku, jak tuto skutečnost zamlžit. Ze společné schůzky mezi Trampem a Našimi osadami po protestu nakonec sešlo.

Na druhé straně Naše osady viní ze špatného průběhu protestu právě okruh Trampa a Trampského obranného výboru. I za postup úřadů vůči trampům mohou údajně právě oni, kteří svou komunistickou tendencí upozornili na trampy úřady, které „mají obavy, aby trampingu nebyl líhni komunismu“. V textu Bočan (1931a) vyzývá trampy, aby se vypořádali ve svých řadách s „komunistickými fanatiky“ a ukázali, že trampingu nijak nespojují s politikou. Jen tak že si budou moci naklonit státní úřady. O trampy dle něj nyní bojují strany různého zabarvení, což ještě podpořilo jeho názor, že trampingu má být nepolitický.

V dalším vyjádření Bočan (1931b) píše, že nemůže „snést, že trampingu si přisvojuje komunistická strana a že několik agitátorů snaží se jej ovládnouti“. Uvozuje, že k tomu rudí trampové používají především trampskou rubriku Z údolí a osad v Rudém právu.

7.4 Třetí fáze politizace – rudý tramping

Události kolem vinohradského protestu jistě vyostřily spor mezi Našimi osadami prosazujícími „nepolitické“ pojetí trampingu a Trampem jakožto zastáncem politického trampingu a do jisté míry i konkrétněji „rudého“ trampingu.

Tzv. rudý tramping spočíval ve vyostřené levicové rétorice a ve zklamání ze zavedených levicových stran směřující až k podpoře komunistické strany, přičemž zdůrazňoval neodlučitelnost politiky od běžného života, a to ani o víkendy. Jak vyplývá z literatury, asociován s ním je právě časopis Tramp, ačkoliv rozhodně neplatí, že by z hlediska obsahu byl Tramp po celou dobu vycházení zastáncem rudého trampingu; takový pohled by byl značně zjednodušující.

Již v prvním čísle Trampa sice zaznělo uznání směrem k Rudému Právu, respektive k Večerníku Rudého Práva, že se trampů jako jediné dlouhodobě zastává zvláště proti útokům Stříbrného listů, zároveň však ve stejném čísle šéfredaktor Melíšek (1929a) píše, že záměrem bylo vytvořit nepolitické médium. To obsahu Trampa v prvním ročníku i převážně i druhém víceméně odpovídá. Tramp sice není striktně apolitický (například na rozdíl od Našich osad se v něm objevují i vtipy na politiky a politické strany, zatímco v Našich osadách jsou zakázány stejně jako politické články) a po celou dobu vycházení Tramp líčí trampy jako členy dělnické/pracující třídy v kontrastu s vyšší společností, před kterou trampové utíkají do lesů, ale jinak nemá vlastní konkrétněji artikulovanou prosazovanou politicko-ideologickou agendu.

Prvním závanem političtější pozice je v Trampu článek Gézy Včeličky (1930), až jinotajný text s názvem „Soumrak sklenic“. Lze jej interpretovat jako výzvu, aby trampové opustili svůj negativismus a opustili své sklenice v putykách. Místo toho, aby se vzchopili a své bezcílné nadávání na „paďoury“ přetavili v úsilí společnost změnit k trampskému ideálu. Tramping „je duševní erupce nahého lidství, patřící pod konkrétní, pozitivní barvu: Pod vlajku, která vane vichrem jeho tužeb. Tramp chce svobodu dále, sbratření chudých, potřebuje velkou silnou ideu, za kterou by mohl žít a umírat. (...) Naše touhy vlají řadami proletářů,“ prohlašuje Včelička a směřuje k rudému trampingu.

Ve stejném ročníku už zřetelněji Juno z „Waldenu“ (1930) kritizuje Sokol, že „mnoha proletářům zaslepuje svými vlasteneckými průpovídkami oči a odvádí je tak od jejich třídního boje“, a nabádá k přidání se mezi trampy. Obdobné zmínky jsou ale v tomto druhém ročníku Trampa zatím spíše výjimečné.

Až následující třetí a konečný ročník vyzývá k politizaci trampů, a to nejen za trampské zájmy a vůči Kubátově vyhláše, ale i směrem k politické levici. Jak komentuje Rikin (1931b):

Může být tramp neutrální k chystané předvojenské výchově, k zákazu trampingu, k zdražení jízdného, k zákazu doprav osob nákladními auty, k existenčním poměrům mládeže pracující za pár haléřů na paňourské pupky? (...) Je tvůj táta bankéř, ministr, anebo statkář? Pak můžeš být neutrální k bídě, poněvadž ji neznáš, můžeš se vyfláknout na trampingu, poněvadž máš prachy na Rivieru. Ale jinak nemohu být neutrální k tomu, co mě bolí. Nemohu souhlasit s takovým společenským pořádkem, v němž pracující lidi chcípají hlady a líný paňouři neví kam s penězi. Nemohu být neutrální a jsem proti takovému pořádku. Ale v tom okamžiku jsi v očích každého paňoura bolšánem, komunistou.

Dále rozvádí, že tzv. paňouři zmíněné problémy nijak neřeší, pouze trampy nálepkují jako bolševiky, když se za jejich zájmy postaví jako jediní komunisté, přestože příležitost k tomu měli i všichni ostatní. Ti se však dle pisatele raději uchylují k provolávání a nálepkování než k řešení problémů. Účelové označování trampů za komunisty sociálními demokraty přitom hned na stejné stránce zmiňuje i další anonymní autor („Ostravský potlach“, 1931). Nařknout trampy z „komunistické metody“ je poslední zbraní každé partaje, která ztroskotala na námluvách u trampů, komentuje později na účet sociální demokracie i Melíšek (1931d).

Na stránkách Trampa se tak vedle vypjatě levicové až jasně komunistické rétoriky objevují i vyjádření dementující sepjetí s komunistickou stranou. Dle obsahu Trampa tak rudý trampingu neměl jasnou podobu a pohyboval se od trampů s levicovou orientací až k naprosto zřetelně komunisticky laděným trampům, přičemž zároveň není příliš zřejmý jejich přístup přímo ke komunistické straně, o které se texty v Trampu přímo zmiňují jen výjimečně.

Texty jako „jen kapitalista vidí v kapitalistovi druhé národnosti nepřitele – konkurenta. (...) Dělník, ten zná jen jednu nenávisť – a to to je třídní nenávisť!“ (Kazan, 1931) budiž jedním z příkladů komunistické rétoriky. Rudé nálepky se trampové mohli těžce zbavovat i kvůli tomu, že sedm set z nich se dle svědectví Trampa na 1. máje včlenilo do komunistického průvodu, kde zároveň protestovali proti Kubátově vyhlášce (obdobně v sociálně demokratickém průvodu kráčelo kolem stovky trampů a u národních socialistů dle svědectví Trampa žádný) (Melíšek, 1931b).

Orientace Trampa směřující k rudému trampingu byla velice často předmětem polemiky v druhém listu, Našich osadách. Postoj reprezentuje dopis osady Hudson otištěný v Našich osadách („Poslední prohlášení“, 1929):

Upozorňujeme, že provádění politiky není programem práce osad. Nebudeme se nikdy hádat, čím jsme, i politické přesvědčení jest svobodné a jest soukromou věcí každého jednotlivce. Do našich

krásných, žel krátkých chvil, ztrávených v přírodě, nesmí býti zatahována politika; máme ji všichni dost v dnešním existenčním boji. Chceme v přírodě skutečně se osvěžiti a proto jezdíme do osady.

V dalším dopisu uvádí několik osad („Naší veřejnosti“, 1930), že komunističtí trampové přinášejí do subkultury rozkol a vyslovují jim krajní nedůvěru. „Prohlašujeme, že naše hnutí je absolutně neutrální, politiku naprosto vylučující, neboť slučuje v sobě bez rozdílu příslušníky všech vrstev a bylo by nesmyslem zavádět třídní boj civilisovaného světa i do našich řad,“ uvádějí dále v prohlášení, které odporuje častému tvrzení Trampa, že trampové jsou příslušníky ve velké většině dělnické třídy. „[N]aše hnutí je bezprogramové, naším cílem je [sic!] shoditi pouta morálky měšťáctva,“ dodávají, přičemž v tomto vymezení se jsou ve shodě s Trampem.

Polemika mezi přispěvateli obou médií vyvolal trampský běh k hrobu neznámého vojína. Někteří zúčastnění odpovídají v Našich osadách kritice Trampa, že se na akci podíleli, přestože se považují za nepolitickou osadu. Sysel et al. (1930) kritiku odmítli i se slovy „pryč se zpolitisováním!“ a potvrdili svou pozici nepolitické osady, přesto nelitují své účasti a navíc neznámého vojína považují za „oběť kapitalismu“.

Rudým trampům vzkázali: „Jste ještě většími padoury než ti, proti kterým píšete v „Rudém večerníku“ a v jeho odbočce „Trampu“!“ Dále pokračují: „Jste politickými agitátory a ne trampy! [a podřizujete se] komandu politické strany, ještě k tomu nesvobodné, otrocky komandované z Ruska.“ (Sysel et al., 1930) Přidávají, že pro politikaření odešli od skautů a že Tramp je „časopis pro komunistický výboj“ (Sysel et al., 1930).

Zlomovou událostí rudého trampingu a okruhu časopisu Tramp se stalo pozvání trampů do Sovětského svazu na „největší čundr“. Odtud výprava přijela s tendenčními reportážemi zcela v souladu s komunistickou agendou vyzdvihujícími poměry v zemi a demontujícími zprávy o chudobě, zatímco předměstské zahrádky líčila jako projev trampingu v Sovětském svazu.

Pozvánka líčí, že „všade kapitál bezohledně zotročuje pracujícího člověka (...) [a] ve všech kapitalistických státech (...) bída a útisk je údělem pracujících, blahobyť a moc výsadou vládnoucích padouřů.“ Na tom panuje shoda i v Trampu, udává pozvánka. Do SSSR je tak pozváno 10 trampů, kterým budou na sovětském území hrazeny všechny náklady, jen se musí za své dostavit na hranice (Partisán, 1931). Oproti předcházející informaci jich však nakonec odjede 14.

Na výpravu do SSSR vyrazí trampové proporčně dle regionů, kde místní Trampské obranné výbory vyberou vhodného kandidáta z dobrovolníků. Zároveň mu prostřednictvím sbírky musí zajistit finance na cestu na hranice SSSR (TVD, 1931).

Zatímco zprávu o chystané výpravě uvítala například osada Rudá tajga (1931) reprezentující rudý tramping, negativně se na stránkách Trampa staví k výpravě Bábinej (1931), který upozorňuje na nucené práce v SSSR a na to, že Československo je pokrokovější a podmínky jsou v zemi lepší.

Jiný pohled nabízí příspěvek Tondy P. (1931): „Jsem rozhodně pro! (...) Pro jedno jsem však: Aby tam jeli všichni kluci nekomunisti, neboť různí přítelíčkové trampského hnutí měly by pak těžkou práci se zlehčováním celého čundru.“

Nabízí se, že právě proto měl jet původně i Bob Hurikán (1931a), autor řady cestopisných črt, z autorského kolektivu Našich osad. „Ani jsem o to nestál a bral jsem to jako fór,“ napsal v příslušném médiu, jenže i tak byl překvapivě prohlášen za delegáta. „Nechápal jsem a nechápu, co nám trampům je do Sovětského Ruska. Když jsem slyšel, že po příjezdu budu řečnit na schůzích a táborech a osadách a že by to podchytilo trampské hnutí pro stranu rudou – odmítl jsem,“ uveřejnil. „Nekoupili si mne a nekoupí – vím, že jak jsem u nich byl kamarádem nejlepším, budu nyní nejhorším!“

A měl pravdu, Tramp začal vzápětí vydávat přímo rubriku věnovanou Bobu Hurikánovi obsahující vždy dopisy zpochybňující jeho cestopisné články, přičemž autoři tvrdili, že na mnoha místech, o kterých píše, vůbec nebyl, že údaje nesedí a že lže. („Kamarádi velké huby“, 1931a; „Kamarádi velké huby“, 1931b, „Kamarádi velké huby“, 1931c) To Hurikán odmítl a uvedl, že „nikdy by nebylo uveřejněno v časop. „Tramp“ dotyčné nactiutrání, kdybych neodmítnul cestu do Ruska“ (Hurikán, 1931b).

V Trampu se informace o špatných poměrech v SSSR staly terčem satiry (Kiki, 1931) a jsou líčené jako zvěsti. Že by v Rusku byla nouze o chleba, dementuje i první z dopisů trampské delegace (1931) a v závěru dokonce dodává „vyřidte všem těm redaktůrkům, kteří píší o hladu v Sovět. svazu, že jsou volové“. Vyzdvihují také zdravotní a sociální pojištění v SSSR a Moskvu líčí jako živé město díky tomu, že „každý den má jedna pětina dělnictva volno a čtyři pětiny pracují“.

Ve druhém dopise píší, že obraz SSSR z médií jako České slovo a Právo lidu je „podlá lež, vypočítaná jen na klamání dělníků“. V SSSR dle nich není bídy a nezaměstnanosti a dělník je tam pánem, jak uvádí Melíšek (1931e), který se také účastnil výpravy a na pozici šéfredaktora ho zastoupil po dobu nepřítomnosti Géza Včelička.

Dále dopis trampské delegace líčí, jak je usmívající se dělníci a zástupci Komsomolu zvou na prohlídku továren a vesele prohlašují, jak vyplnili pětiletku za dva a půl roku („Trampové v Baku“, 1931). Zároveň: „Výstavky, čítárny, tělocvičny, divadla, všude je plno, o všecko je zájem,“ kvituje trampská výprava. Dopis má i silnější notu:

Na táboru mládeže vítají nás oficiálně, ptají se, jak žijeme u nás, a hlavně nám naivně říkají, proč nevez-

meme vlastní buržoasii „pod krk“, proč si to nezařídíme také tak, jako oni. Proč? ptají se. Rozpačitě mlčíme a potom vyprávíme jim o nezaměstnanosti, o Kubátovi a poměrech v boji o chleba. Odpovídají! Až budete potřebovat naši pomoci, buďte bez starosti. „My přijdeme našim bratřím pomoci v boji za jejich osvobození!“ Cítíme v nich ono kamarádství, které nás doma tak váže.

Po příjezdu jsou plánované besedy s výpravou a Melíšek (1931f) odpovídá v Trampu na nejčastější otázky, především píše, že hlad a nezaměstnanost v SSSR není. Delegation také chválí, že zmechanizování práce funguje „ve prospěch dělníka. Racionalisace v SSSR nepomáhá dělníka vysávat. Ulehčuje mu jeho práci. Zkracuje pracovní dobu. Ovšem, ne jako u nás, na úkor mzdy. Sedmihodinový pracovní den a čtyřdenní pracovní týden“ také chválí (Melíšek, 1931f).

„Ať píší cokoli, my viděli, kamarádi, jak nadšeně pracují sovětské dělníky, jak všechno, co se v státě děje, má podstatu v dělnických poměrech, a že stát je řízen skutečně dělníky (...) budiž námi sledován se sympatiemi pro snahy o lepší život a pro morální podporu,“ píše dále delegace („Trampská delegace k 14letému výročí SSSR“, 1931).

Až v období po trampské výpravě do Sovětského svazu zaznívá v magazínu Tramp výzva autora Burýška (1931) k hlasování ve volbách pro komunistickou stranu:

Trampové budou volit, ale i vzpomínat a soudit. Nikdo nám nemusí říkat, abychom volili ty nebo ony, bylo by to zbytečné, protože my víme, kdo se za nás jedine postavil. My víme, kdo podával návrh na suspendování Kubáta, na odvolání zákazu. My víme, že všichni, kteří nám budou slibovat hory doly, hlasovali proti a po volbách budou hlasovat pro „povinnou tělesnou výchovu“.

Přestože autor samotnou stranu nepojmenovává, je zcela zřejmé z kontextu, že má na mysli právě KSČ. Přes veškerou dosavadní „rudou“ symboliku a rétoriku objevující se v Trampu v tomto ročníku zůstává právě toto vyjádření v obsahu Trampa svou přímou návazností na KSČ, vyjma chvály komunistického poslance Hrubého za jeho postavení se na stranu trampingu, jedinečné.

Závěr

Pojetí trampingu v pohledu časopisu Tramp na jedné straně a na druhé straně v pohledu časopisu Naše osady se odlišovalo vzájemnou neshodou, zdali lze skutečně utéci od soudobé společnosti do lesů a ponechat strasti běžného života za sebou. Zatímco okruh přispěvatelů Našich osadrazil názor, že trampingu na osadách má být místem odpočinku, do kterého by mělo pronikat co nejméně z okolního světa, okruh autorů Trampa vnímal trampingu více jako protest vůči společnosti, která nikam nezmizela.

Jeho napjatější vztah k tehdejšímu poměru ho přiměl i k větší ostražitosti, kdy při prvních domněnkách o chystaném zákazu trampingu vzal tuto hrozbu se vší vážností a začal se vůči ní vymezovat, zatímco Naše osady ji ještě neřešily, případně ji i zlehčovaly s poukazem na to, že kdo nic špatného nedělá, nemůže se mu nic stát.

Odlišný byl také přístup k obrazu tzv. paďourů, kteří měli představovat zajištěné osoby městského typu, poněkud snobského vyznění, na vyšších profesních příčkách a dívající se z nadřazené pozice, ke kterým bychom snad mohli připodobnit současná pojmenování jako „lepšolidi“ či „pražská kavárna“.

Zatímco u Našich osad vymezování se vůči „paďourům“ mívá podobu humorné či vážnější kritiky, dokáží pro ně najít i smířlivější tón. V podání Trampa akcentujícího i dělnické kořeny většiny trampů se však paďouři stávají nepřáteli, trampové na jeho stránkách burcují proti nim, až se boj proti paďourům stává součástí třídního boje.

Vzniká tak tzv. rudý trampingu, s nímž polemizuje nepolitický přístup k trampingu vlastní Našim osadám. V odborné literatuře však chybí konkrétnější definice rudého trampingu a bývá popisován obecně jako příklon trampů ke komunismu. Z empirické části oproti předpokladu přitom nevychází, že by rudý trampingu byl přímo svázaný s KSČ, jako spíše že jde o obecnější levicové směřování trampů vyvíjející se v čase.

Jako jeho tribuna bývá označován časopis Tramp, ten se ovšem v počátku hlásil k nepolitické pozici a skutečně se v prvním ročníku příliš nijak na ideově-politické rovině neprofiluje. Až později v průběhu druhého ročníku přibývají texty s obecněji levicovým vyzněním a konečně ve třetím ročníku vrcholícím propagandistickou reportáží ze Sovětského svazu by se dal označit za komunistický, ovšem spíše ideově než stranicky. Tramp chválí členy komunistické strany za to, že se postavili proti zákazu trampingu, jinak se ale o samotné KSČ zmiňuje jen výjimečně.

Zkoumání bližšího vztahu mezi KSČ a trampy by se mohlo stát námětem navazujících prací zkoumajících například i další média, zvláště Rudé Právo s jeho trampskou rubrikou, případně texty Včeličky a ostatních v médiích, kterým se tato práce nevěnuje.

Přestože nejznámějším představitelem rudého trampingu je Géza Včelička, polemika mezi tzv. rudým trampinem a časopisem Tramp na jedné straně a mezi deklarativně nepolitickým trampinem a Našimi osadami na straně druhé, jak prokazuje empirická část této práce, nelze personalizovat na spor právě mezi Gézou Včeličkou a Bobem Hurikánem. Oba představovali autority v rámci trampingu a jeho dvou názorových protipólů, ovšem jejich zapojení na stránkách Trampa a Našich osad není zrovna nejčetnější a oba stojí spíše v pozadí jakožto členové redakčního okruhu obou médií, mezi nimiž polemika probíhá.

Dále z empirické části vychází, že kromě původně předpokládané politizace subkultury spočívající v tzv. rudém trampingu, probíhají i další fáze politizace. Druhou z nich je politizace na obranu trampingu před Kubátovou vyhláškou, kdy trampové (a to i ti deklarativně nepolitictí) i přes svůj důraz na neorganizovanost zakládají zaštiťující organizace, které je mohou reprezentovat v politickém konfliktu, vydávají petice, otevřené dopisy a rezoluce na obranu trampingu a organizují také protesty, jako by eskapismus do lesů před společností a myšlenkový útěk do imaginárního Západu již nebyl nadále možný.

V další a historicky nejvzdálenější fázi trampové odrážejí záměr politizovat subkulturu ze strany poslance Stříbrného a jeho médií v čele s Poledním listem. Snaha o politizaci trampingu a vydobytí si náklonnosti trampů k Národní lize přitom vyzněla mezi přispěvateli Trampa a Našich osad zcela naprázdno, místo toho podnítila silnou negativní reakci. Pokud trampy politizovala, tak v jejich antifašistickém postoji a v mírném ústupu ze zcela nepolitické pozice. Stříbrného Poledního listu se nezastává ani Bob Hurikán, který v něm později ve třicátých letech působil jako redaktor.

Zatímco tedy politizace spočívající v nástupu rudého trampingu byla úspěšná jen v jednom ze sledovaných médií a jeho autorském okruhu, politizace na obranu před zákazem trampingu byla nakonec přijata v obou médiích a snaha o politizaci trampingu ze strany Stříbrného se v obou médiích shodně setkala s neúspěchem.

Závěrem by tramping jako snad nejpočetnější subkultura pocházející z tuzemského prostředí neměla být opomíjena v rámci sociálních studií i jiných oborů, zvláště pokud byla navázána na konkrétní subkulturní média, utvářela podobu zdejšího obydlí na mnoha místech v okolí řek a lesů, značně přispěla k oblíbě vodáctví, dala světu nový sport v podobě nohejbalu a zdejšímu prostředí dokonce dala i jeden z nejpoužívanějších každodenních pozdravů. Stejně tak by neměl zůstat opomenutý rudý tramping, který do příběhu subkultury, na kterou bývá nahlíženo spíše optikou pozdějších let, kdy se stal terčem represe ze strany vládnoucí KSČ, příliš nezapadá. Jeho další zkoumání však může přinést cenné svědectví o vzestupu KSČ ve třicátých letech až k nástupu k moci.

Summary

While the subculture of tramping was conceived by Naše osady magazine primarily as escapism before the hardships of the working week, for Tramp magazine the subculture was more a protest of the young generation of the working class against higher society. More seriously, therefore, the circle of members of the subculture around Tramp took word-of-mouth assumptions about the impending ban on tramping and began to define itself against it - before Naše osady, which rather downplayed the whole problem and decided to abandon their declaratively apolitical attitude.

The moral panic over tramping and the resulting efforts to regulate subculture camping led the hikers around Tramp magazine to their own profiling on the ideological-political spectrum - the fight against detained burghers became a class struggle in the third year of the magazine - in line with the Communist Party. However, it remained more with similar rhetoric with the Communist Party than that there would be a clear connection with the Communist Party.

Furthermore, the thesis proves that the controversy between the so-called red tramping and between declaratively non-political tramping cannot be personalized to the dispute between tramp journalists Géza Včelička, editor of Tramp and Bob Hurikán, editor of Naše osady. It is more of a controversy between Naše osady and Tramp than between them.

Furthermore, the empirical part is based on the fact that in addition to the originally assumed politicization of the subculture consisting of so-called red tramping, other phases of politicization are underway - against MP Jiří Stříbrný and his efforts to incline tramps to support his far-right policy through his media and as a defence of tramping before its imminent ban.

Použitá literatura

- Bednařík, P., Köpplová, B., & Jiráček, J. (2019). *Dějiny českých médií: Od počátku do současnosti, 2., upravené a doplněné vydání*. Grada.
- Cohen, S. (1972). *Folk devils and moral panics: the creation of the mods and rockers*. MacGibbon and Kee Ltd.
- Fairclough, N. (2001). Critical Discourse Analysis. In: *Int. Adv. Eng. Technol* (7), s. 452–487
- Feinberg, J. G. Úvodem. In Mayerová, R., & Krško, J. (Eds.). (2018). *Otázky z historie (III, Subkultura trampingu ve světle vědeckého výzkumu = Questions from history. III, Tramp subculture from the scientific research perspective)*, s. 7–9. SOA v Praze - Státní okresní archiv Rakovník.
- Fialová, D. (2014). Druhé bydlení v Česku: včera, dnes a zítra. In Blažková, T., Fialová, D., & Matoušek, V. (Eds.). *Individuální a masová rekreace v okolí velkých industriálních měst v 19. – 21. století*, s. 43–62. Togga.
- Fojtík, L. (2020). *Trampové*. Dost.
- Gabriel, F. & Kursová, L. (2014). Fenomén trampského hnutí a jeho formální projev v severních Čechách. In Blažková, T., Fialová, D., & Matoušek, V. (Eds.). *Individuální a masová rekreace v okolí velkých industriálních měst v 19. – 21. století*, s. 83–96. Togga.
- Hartmann, I. & Michajlová, S. (Eds.). (2011). *Volný čas: utopie na hranicích všednosti = Spare time : utopias on the verge of commonness*. Národní galerie.
- Heath, J., & Potter, A. (2012). *Kup si svou revoltu!*. Rybka Publishers.
- Hebdige, D. (2012). *Subkultura a styl*. Dauphin.
- Hurikán, B. (1933). *Trampské zkazky*. Práce intelektu
- Hurikán, B. (1940). *Dějiny trampingu*. Jaroslav Tožička.
- Charvát, J., & Kuřík, B. (Eds.). (2018). *"Mikrofon je naše bomba": politika a hudební subkultury mládeže v postsocialistickém Česku*. Togga.
- Jurčák, A. (2018). *Bylo to na věčné časy, dokud to neskončilo: poslední sovětská generace*. Karolinum.
- Knížák, M. (2011). *Weekendová utopie Fenomén trampingu v Čechách*. In Hartmann, I. & Michajlová, S. (Eds.). *Volný čas: utopie na hranicích všednosti = Spare time : utopias on the verge of commonness*. Národní galerie.
- Kolářová, M. (Ed.). (2011). *Revolta stylem: hudební subkultury mládeže v České republice*. Sociologické nakladatelství (SLON).
- Končelík, J., Večeřa, P., & Orság, P. (2010). *Dějiny českých médií 20. století*. Portál.

- Krško, J. (2016). Dějiny trampingu v pohledu Boba Hurikána a Gézy Včeličky. *Historie – Otázky – Problémy*, 8(1), s. 171–183
- Krško, J. (2017). Nedokončený rukopis Gézy Včeličky o dějinách trampingu. *Studia Ethnologica Pragensia* (2), s. 171–201
- Krško, J. Géza Včelička a neblahé konce „rudého“ trampingu?. In Randák, J. (Ed.). (2013, 15. duben). *Dějiny a současnost* (3), s. 20–26
- Krško, J., Mareš, J., Pohunek, J., Randák, J., & Špringl, J. (2019). *Český trampingu v časech formování a rozmachu*. Academia.
- Mayerová, R., & Krško, J. (Eds.). (2018). *Otázky z historie (III, Subkultura trampingu ve světle vědeckého výzkumu = Questions from history. III, Tramp subculture from the scientific research perspective)*, s. 7–9. SOA v Praze - Státní okresní archiv Rakovník.
- Miessler, J. (2008). *Kritická diskurzivní analýza (CDA) a velké množství masmediálních textů*. *Médiá a text* (2), s. 118–124
- Michajlová, S. (Eds.). (2013). *Volný čas: utopie na hranicích všednosti = Spare time : utopias on the verge of commonness*. Národní galerie.
- Náhlík, P. (2016, 18. prosinec). *Kdo byl GÉZA VČELIČKA*. Trampský magazín. <https://www.trampsky-magazin.cz/blog/kdo-byl-geza-vcelicka-642.html>
- Pohunek, J. (2017). Konference Subkultura trampingu ve světle vědeckého výzkumu. Lány, 26.–27. 4. 2017. *Studia Ethnologica Pragensia* (2), s. 249–250
- Pohunek, J. (2018). *Století trampingu*. Národní muzeum.
- Pohunek, J., & Janeček, P. In Randák, J. (Ed.). (2013, 15. duben). *Dějiny a současnost* (3), s. 18–21
- Pohunek, J., & Špringl, J. In Randák, J. (Ed.). (2013, 15. duben). *Dějiny a současnost* (3), s. 15–17
- Randák, J., Krško, J., Mareš, J., Pohunek, J., & Špringl, J. (2020). *Putování za obzor: trampingu v české společnosti 1918-1989*. NLN, Nakladatelství Lidové noviny.
- Savage, J. (2007). *Teenage: The Creation of Youth Culture*. Viking Adult
- Smlsal, J. (2017). Subkultura trampingu ve světle vědeckého výzkumu (Lány, 26.–27. dubna 2017). *Historie – Otázky – Problémy* 9(2), s. 194–196.
- Státní oblastní archiv v Praze (2020, 6. březen). *Setkání nad knihou Subkultura trampingu ve světle vědeckého výzkumu - odloženo na neurčito*. <http://soapraha.cz/Aktuality/?id=1109>
- Špringl, J. Když ohně zaplanou. In Randák, J. (Ed.). (2013, 15. duben). *Dějiny a současnost* (3), s. 10–14

- Štemberk, J. (2014). Výletní a rekreační místa na přelomu 19. a 20. století: zrod, rozvoj, trendy. In Blažková, T., Fialová, D., & Matoušek, V. (Eds.). *Individuální a masová rekreace v okolí velkých industriálních měst v 19. –21. století*, s. 29–42. Togga.
- Thornton, S. (1996). *Club cultures: Music, media, and subcultural capital*. University Press of New England.
- Van Dijk, T. A. (2015). Critical Discourse Analysis. In Tannen, D., Hamilton, H. E., & Schiffrin, D. (Eds.). *The Handbook of Discourse Analysis, Second Edition*, s. 466–485. John Wiley & Sons, Inc.
- Vágner, J. (2014). Trampské osady – specifický prvek rekreační krajiny v zázemí českých měst. In Blažková, T., Fialová, D., & Matoušek, V. (Eds.). *Individuální a masová rekreace v okolí velkých industriálních měst v 19. –21. století*, s. 63–82. Togga.
- Waic, M., & Kössl, J. (1992). *Český tramping 1918-1945*. Práh.
- Weinzierl, R., & Muggleton, D. (Eds.). (2003). *The post-subcultures reader*. Berg.
- Williams, J. P. (2007). Youth-Subcultural Studies: Sociological Traditions and Core Concepts. *Sociology Compass* 1(2), s. 572 – 593
- Z dopisů jazykové poradně. (2009). *Naše řeč* 92(4), s. 224
- Zapletalová, V. (2014). Chatařství – architektura lidských snů a možností. In Blažková, T., Fialová, D., & Matoušek, V. (Eds.). *Individuální a masová rekreace v okolí velkých industriálních měst v 19. –21. století*, s. 127–162. Togga.

Prameny

- 137! Dalších 26 trampských osad, klubů, kroužků a pod., protestuje proti zneužívání trampingu tiskovinami pana Jiřího Stříbrného. (1930, 11. dubna). *Tramp* 2(10), s. 3
- 15.000 trampů. (1931, 21. května). *Tramp* 3(21), s. 3
- 150!. (1930, 2. květen). *Tramp* 2(11), s. 3
- Bábinej. (1931, 9. duben). K tomu čundru do S. S. S. R. *Tramp* 3(15), s. 12
- Bílý Orel ze Šumavy. (1930, 7. únor). Ahoj, Trampský hošové. *Tramp* 2(3), s. 2
- Bočan (1931b, 30. května). Jest po protestním táboru. *Naše osady* 3(8), s. 5
- Bočan. (1931a, 30. května). Tramping!. *Naše osady* 3(8), s. 3
- Broches (1930, 22. leden). Ardo Nováku!. *Naše osady*, 2(9), s. 10
- Brouk, V. (1931, 5. únor). Kamarádi!. *Tramp* 3(6), s. 5
- Burýšek (1931a, 17. září). Trampové budou volit!. *Tramp* 3(33), s. 11
- Carnát, J., Labík, A., Balabán, J., Kohoutek, R. Hadrbolec, J., & Hajný, M. (1930, 11. duben). Poslanci Jiřímu Stříbrnému. *Tramp* 2(8), s. 2
- Co nás zajímá. (1929, 3. srpen). *Tramp* 1(10), s. 12
- Dědek, V. (1930a). Tramping a „tramping“. *Tramp*, 2(17), s. 3
- Dědek, V. (1930b, 18. říjen). Naše ideály. *Naše osady*, 2(6), s. 3
- Dědek, V. (1930c, 18. říjen). Vývoj trampingu v Mladé Boleslavi. *Naše osady* 2(6), s. 9
- Dědek, V. (1931, 20. červen). Jak vypadá potlach. *Naše osady* 3(11), s. 2
- Do nového roku a ročníku. (1931, 1. leden). *Tramp* 3(1), s. 3
- Do padourů hej – rup!. (1931, 22. leden). *Tramp* 3(4), s. 4
- Drby z čundrů (1930b, 31. října). *Tramp* 2(37), s. 10
- Drby z čundrů. (1930a, 24. října). *Tramp*, 2(36), s. 10
- Frank. (1930, 8. květen). Na okraj I. trampského debatního večera. *Naše osady* 2(8), s. 15
- Generální útok Padourů proti trampům!. (1929, 3. srpen). *Tramp* 1(10), s. 3
- GoOut (2020, 9. října). *Písničkářství žije. Jan Senft (Člověk krve) na albu „V kuchyni“ vzývá Americanu i staré české mistry* [Video soubor]. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=f7UzGkKq5qs>
- Hurikán, B. (1930). Pane Gregore. *Naše osady* 2(3), s. 11.
- Hurikán, B. (1931, 1. květen). *Naše osady* 3(4), s. 13
- Hurikán, B. (1931a, 20. červen). Proč jsem nejel do sovětského Ruska. *Naše osady* 3(11), s. 8
- Hurikán, B. (1931b, 27. červen). Kamarádi velké huby!. *Naše osady* 3(12), s. 8
- Inglmayer. (1929, 21. prosinec). Kamarádi!. *Tramp* 1(19), s. 2

- Inglmayer. (1930, 9. květen). Smutná gregoriáda. *Tramp* 2(12), s. 11
- Jerry, B. (1929). Úspěchy trampů. *Naše osady* 1(7), s. 5
- Juno z „Waldenu“. (1930, 26. září). Jednomu z nás. *Tramp* 2(32), s. 12
- Kamarádi velké huby. (1931a, 18. červen). *Tramp* 3(24), s. 4
- Kamarádi velké huby. (1931b, 25. červen). *Tramp* 3(25), s. 15
- Kamarádi velké huby. (1931c, 2. červenec). *Tramp* 3(26), s. 2
- Kapusta z „Havranu“. (1930, 2. květen). Kamarádi. *Tramp* 2(11), s. 10
- Kazan. (1931, 5. březen). Rasový „nepřítel“. *Tramp* 3(10), s. 12–13
- Kiki. (1931, 16. duben). Kluci, delegáti, redakce!. *Tramp* 3(16), s. 4
- Knock-aut. (1930). *Tramp* 2(10), s. 3
- Listárna redakce. (1930, 8. květen). *Naše osady* 1(8), s. 16
- Medák. (1930, 26. červenec). Něco pro pana Gregora. *Naše osady* 2(2), s. 13
- Mel./D. (1930, 8. březen). Jiří Stříbrný a spol. *Tramp* 2(5), s. 3
- Melíšek, K. (1929a). Trampí, „Fronta“ a syčáci. *Tramp* 1(1), s. 3
- Melíšek, K. (1929b, 22. červen). Monopol na trampy. *Tramp* 1(7), s. 11
- Melíšek, K. (1929c, 7. prosinec). Zákaz trampingu na programu příští vlády. *Tramp* 1(18), s. 3
- Melíšek, K. (1930a, 3. leden). Trampská scéna. *Tramp* 2(1), s. 11
- Melíšek, K. (1930b, 11. dubna). Nepokradeš!. *Tramp* 2(9), s. 2
- Melíšek, K. (1930c, 27. červen). Kameny, kterými jdou do nás. *Tramp* 2(19), s. 3
- Melíšek, K. (1931a, 22. leden). A trampovat se bude. *Tramp* 3(4), s. 3
- Melíšek, K. (1931b, 7. květen). Pane Kubát už se to začíná klubat. *Tramp* 3(19), s. 3
- Melíšek, K. (1931c, 28. květen). Kdo politisuje a rozeštvává trampy?. *Tramp* 3(22), s. 3
- Melíšek, K. (1931d, 16. duben). Proč najednou tolik lásky? – aby trampové věděli s kým mají tu čest. *Tramp* 3(16), s. 3
- Melíšek, K. (1931e, 10. září). Přijeli jsme a máme volit!. *Tramp* 3(32), s. 10
- Melíšek, K. (1931f, 1. říjen). Dělník a racionalisace v SSSR. *Tramp* 3(35), s. 4
- Mirka. (1931, 5. únor). Ahoj, Havrani!. *Tramp* 3(6), s. 14
- Nastupujeme. (1931, 3. prosince). *Tramp* 3(40), s. 3
- Naší veřejnosti. (1930, 15. srpen). *Naše osady* 2(3), s. 12
- Několik slov. (1929). *Tramp* 1(1), s. 3
- Osada Havran. (1931, 22. leden). V 6. čísle časopisu „tramp“. *Naše osady* 2(10), s. 10
- Ostravský potlach a co se kol něho seběhlo. (1931, 19. únor). *Tramp* 3(8), s. 5
- Pan Gregor a Tramping. (1930, 26. červenec). *Naše osady* 2(2), s. 14
- Pan Stříbrný šel taky na tramp. (1929, 4. květen). *Tramp* 1(4), s. 4

- Pane redaktore. (1930, 21. března). *Tramp* 2(6), s. 2
- Partisán, R. (1931, 5. březen). Osada „Sloních mláďat“ v Moskvě trampům v Československu. *Tramp* 3(10), s. 3
- Poslední prohlášení. (1929, 8. květen). *Naše osady* 1(8), s. 15
- Prvních 73 osad protestuje proti zneužívání trampingu tiskovinami pana Jiřího Stříbrného! . (1930, 11. duben). *Tramp* 2(8), s. 3
- Předsednictvo TOV Velké Prahy. (1931, 2. dubna). Chtěli pomoci trampům, ale do kriminálu. *Tramp* 3(14), s. 4
- Přehled mladoboleslavských osad. (1930, 18. října). *Naše osady* 2(6), s. 10
- Red. kruh „Trampa“. (1931, 12. listopad). Proti TOVu a „trampu“ každá blbost dobrá. *Tramp* 3(39), s. 15
- Redakce. (1929, 22. červen). Kamarádi uvažujte!. *Tramp*, 1(7), s. 3
- Redakční kruh. (1931, 2. duben). K nedávné interpelaci. *Naše osady* 3(2), s. 3
- Resoluce. (1930, 5. září). *Tramp* 2(29), s. 10
- Rikin, O. (1931a, 29. leden). Proč padouři do nás, a jak my pujdem do nich. *Tramp* 3(5), s. 4
- Rikin, O. (1931b, 19. únor). Pohleďte trampíři na komunismus. *Tramp* 3(8), s. 5
- Rudá tajga. (1931, 19. března). Jihočeští trampové!. *Tramp* 3(12), s. 6
- San Diego. (1931, 22. leden). Už je tady spravedlnost na trampy. *Tramp* 3(4), s. 4
- Schůze s. o. b. u Macháčků na Brdech v sobotu dne 21. března (1931, 2. duben). *Naše osady*, 3(2), s. 10
- Stal se malér. (1930, 21. březen). *Tramp*, 2(6), s. 3
- Starý tramp. (1931, 29. leden). Ti, kteří nám kážou mravnost. *Tramp* 3(5), s. 4
- Sysel, V., Žďánský, K., Kantor, P., Douša, P., Šmídek, P., Žďánský, B., Sysel, A., Coubal, J., Žemlička, O. (1930, 22. prosinec). Kamarádi! Přemýšlejte a suďte!. *Naše osady* 2(8), s. 9
- Šerif Franta (1930c, 29. srpen). Chvilí nebezpečí. *Tramp* 2(28), s. 2
- Šerif Franta. (1930a, 20. června). Neubližujte starým lidem. *Tramp* 2(18), s. 2
- Šerif Franta. (1930b, 18. červenec). *Tramp* 2(22), s. 3
- T. S. (1930, 17. leden). Trampská scéna. *Tramp* 2(2), s. 11
- Táta z Murmanu. (1931, 22. leden). Všem kamarádům. *Tramp* 3(4), s. 4
- Termus, V. (1931, 31. července). Co chce a. s. t. *Naše osady* 3(16), s. 3
- Tonda P. (1931, 19. březen). K čundru do sovětského Ruska. *Tramp* 3(12), s. 6
- Tramp 15 (1929). *Tramp* 1(15), s. 1
- Tramping club „colorado“. (1931, 26. července) *Naše osady* 2(2), s. 13
- Trampové v Baku. (1931, 3. září). *Tramp* 3(31), s. 10

- Tramprská delegace k 14letému výročí SSSR. (1931). *Tramp* 3(39), s. 4
- Tramprská delegace. (1931). Čundr do S. S. S. R. *Tramp* 3(29), s. 10
- Tulák Redden. (1931, 29. leden). Kamarádi!. *Tramp* 3(3), s. 5
- TVD. (1931, 5. březem). TVD k pozvání moskevských kamarádů. *Tramp* 3(10), s. 3
- Uragan-Bylen. (1929). Ahoj kamarádi. *Naše osady*, 1(7), s. 3
- Včelička a redakce. (1929, 17. srpen). Prohlášení. *Tramp* 1(11), s. 4
- Včelička, G. (1929a, 20. dubem). Epigram. *Tramp* 1(3), s. 4
- Včelička, G. (1930). Soumrak sklenic. *Tramp* 2(32), s. 2
- Včelička, G. (1931, 16. dubem). Na okraj návratu. *Tramp* 3(16), s. 9
- Včelička, G. (1964, 8. srpen). VZPOMÍNKY TRAMPA. Obrana lidu, 23(32), s. 8.
- Víš, že trampové. (1929, 19. říjen). *Tramp* 1(15), s. 7
- Zákaz trampingu a táboření v přírodě. (1931, 15. ledna). *Tramp* 3(3), s. 3
- Zákaz trampingu spojil všechny. (1931, 20. května). *Tramp* 3(20), s. 3
- Zizi. (1930, 26. září). Klukům do Prostějova a okolí!. *Tramp*, 2(32), s. 11
- ZPRÁVY Z A. S. T. (1931b, 31. července). *Naše osady* 3(16), s. 7
- ZPRÁVY Z A.S .T. (1931a). *Naše osady* 3(15), s. 6

SCHVÁLENO

30.9.20

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Bc. Jan Kuliš

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2018/2019

E-mail diplomantky/diplomanta:

63711922@fsv.cuni.cz

Studijní obor/forma studia:

Mediální studia, prezenční

Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd		
Došlo dne:	14-09-2020	-1-
Čj:	219	Příloh:
Přiděleno:		

Název práce v češtině:

Jak být trampem. Mediální polemika o charakteru subkultury na přelomu dvacátých a třicátých let

Název práce v angličtině:

How to be a tramp. Mediated debates about the nature of the subculture at the turn of the 1920s and 1930s

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013)

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezi)

LS 2020/2021

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků):

Práce se zaměří na spor mezi trampy na přelomu dvacátých a třicátých let minulého století o podobě této subkultury v polemice v médiích hlavně mezi Bobem Hurikánem propagujícím apolitičnost trampů a mezi Gézou Včeličkou reprezentujícím komunistickou větev trampů u nás. Sledovat bude, jak se v charakteristice trampů ve svých článkách rozcházejí, jak vnímají politizaci subkultury a vůbec politické otázky, případně apolitickou pozici a i další charakteristiky této subkultury jako například vztah k imaginárnímu (Divokému) západu. Jakým způsobem trampy vnímat, jestli jako eskapismus z města, víkendovou zábavu, nebo jako životní styl, nebo případně jako plnohodnotnou subkulturu, bude práce zkoumat v další části. A problematizovat bude také konkrétní symboly, rituály a představy charakteristické pro trampy či případně pro jednu z větví této „subkultury“.

Přes nedávný vzestup zájmu o subkulturní témata, zůstává téma trampingu stále upozaděno, a to ačkoliv jde nejdůležitější a nejspíše i o nejmasovější zdejší subkulturu. Navíc měla formující vliv jak na osídlování některých oblastí, sport, hudbu, tak i na to, jak se dnes v Česku neformálně zdravíme. Dosavadní akademické práce k tématu se mu zpravidla nevěnují z pohledu mediálních a kulturních studií.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

HVO: Jak se pojetí trampingu lišilo v pohledu obou názorových proudů na přelomu dvacátých a třicátých let u nás?

VVO1: Jak oba názorové tábory vnímají politizaci subkultury, obecněji politiku či naopak apolitičnost?

VVO2: Lze označit křídlo trampů reprezentované Bobem Hurikánem skutečně za apolitické?

VVO3: Vnímá komunistické křídlo „imaginární (Divoký) západ“ odlišně než druhý názorový proud?

Obecnějším cílem práce je přiblížit spor o podobu tramské subkultury, který zůstává často opomíjen, případně se pokusit o dílčí prolomení mýtu, že šlo o apolitickou subkulturu; a podívat se na polemiku mezi Včeličkou a Hurikánem nezvykle optikou mediálních a kulturních studií.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

Úvod

<p>1. Teoretická část</p> <p>1.1. Formování a geneze trampské subkultury (úvodní pasáž ke vzniku subkultury, jejím základům, symbolů, rituálům)</p> <p>1.2. Vliv subkultury na české prostředí (kontextualizace subkultury a jejího dopadu na čs. sport, pozdrav, turismus, vodáctví, krajinu a bydlení)</p> <p>1.3. Eskapismus a vztah k přírodě (útěk z města, fascinace přírodou)</p> <p>1.4. Trampové a média (jaký byl vztah médií k trampům, přístup trampů do mainstreamových médií, subkulturní média, jejich krátké představení, důležité aktéři)</p> <p>1.5. Stát a trampové (represe, tzv. Lex Kubát, vztah trampů ke státu)</p> <p>1.6. Trampové a ideologie (základní deklarativní přihlášení se části trampů k politickému proudu, vztah s KSČ)</p> <p>1.7. Géza Včelička vs Bob Hurikán (představení hlavních aktérů sporu a sporu samotného)</p> <p>2. Výzkumná část</p> <p>2.1. Trampové, subkultura a politika dle Včeličky (koncepte trampingu a jeho vztahu k politice dle jednoho z mluvčích na základě výzkumu médií)</p> <p>2.1.1. Vztah ke KSČ a politizaci (myšlenka komunismu a trampové)</p> <p>2.1.2. Subkulturní kapitál, rituály, symboly (definiční jevy pro subkulturu dle tohoto proudu)</p> <p>2.2. Trampové, subkultura a politika dle Hurikána (koncepte trampingu a jeho vztahu k politice dle jednoho z mluvčích na základě výzkumu médií)</p> <p>2.2.1. Vztah ke KSČ, politizaci a dalším stranám a myšlenkovým proudům (myšlenka komunismu a trampové)</p> <p>2.2.2. Apolitická pozice? (Ize označit Hurikánův názorový tábor za apolitický?)</p> <p>2.2.3. Subkulturní kapitál, rituály, symboly (definiční jevy pro subkulturu dle tohoto proudu)</p> <p>2.3. Na západ či na východ? (imaginární Západ a komunističtí a nekomunističtí trampové)</p> <p>Závěr</p> <p>Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):</p> <p>období 1929-1931:</p> <p>Rudý večerník Tramp Trampské slovo Naše osady Polední list Trampské zkazky Tramping</p> <p>Metody (techniky) zpracování materiálu: Kvalitativní výzkum (případová studie), obsahová analýza</p> <p>Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):</p> <p>KRŠKO, Jan, Jan MAREŠ, Jan POHUNEK, Jan RANDÁK a Jan ŠPRINGL. Český tramping v časech formování a rozmachu. Praha: Academia, 2019. První republika. ISBN 978-80-200-2897-6. Kniha přináší ucelený historický pohled na tramping u nás, dotýká se letmo i sporu mezi Gézou Včeličkou a Bobem Hurikánem jakožto dvou zástupců rozdílného přístupu k této subkultuře.</p> <p>JURČAK, Alexej. Bylo to na věčné časy, dokud to neskončilo: poslední sovětská generace. Praha: Karolinum, 2018. Politeia. ISBN 978-80-246-3662-7. Podobně jako poslední sovětská generace, do které spadá i Alexej Jurčak, si i trampové vytvořili svůj vlastní „imaginární Západ“, tzn. paralelní svět, ve kterém mohou rozvíjet svou imaginaci o Severní</p>

Americe vycházející u nich z konceptu Divokého západu vyčteného z dobrodružných knih a rodokapsů společně s dovozenými a u nás v té době raritními americkými výrobky využívanými jako subkulturní kapitál.

SAVAGE, Jon. (2007). Teenage: The creation of youth culture. Viking.

Co vede ke vzniku subkultury, zkoumá Jon Savage a práce srovná britskou zkušenost s českou na příkladu trampingu a zvláště se zaměří na vztah k přírodě, který Savage blíže rozebírá.

HEBDIGE, Dick. Subkultura a styl. V Praze: Dauphin, 2012. ISBN 978-80-7272-197-9.

Co dělá subkulturu subkulturou a jak do vymóděných stylů, extravagance a záliby především městské mládeže zapadají čeští trampové, bude práce zkoumat i s přihlédnutím k této ikonické publikaci.

WEINZIERL, Rupert a David MUGGLETON, ed. The post-subcultures reader. Oxford: Berg, 2003. ISBN 978-1-85973-663-0.

Zdali jsou trampové skutečně subkulturou, bude práce zkoumat s použitím post-subkulturní teorie a vrátí se také k polemice o zkoumání subkultur a rozličným akademickým přístupům.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

SMLSAL, Jiří. Rudý les. Časopis Tramp 1929-1931. [online]. 2016 [cit. 2020-09-10]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/165877>. Vedoucí práce Petr Janeček.

SMEJKAL, Jan. Tramping ve vzpomínkách pamětníků [online]. Brno, 2017 [cit. 2020-09-10]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/n29vs/>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Karel Altman.

BRÁZDOVÁ, Šárka. Komentovaná bibliografie recepce části tvorby Josefa Peterky (Boba Hurikána) a Jaroslava Velinského (Kapitána Kida) [online]. Brno, 2018 [cit. 2020-09-10]. Dostupné z: is.muni.cz/th/ednbu/. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Jiří Kudrnáč.

ŠRÁMKOVÁ, Renata. Český tramping - specifický životní styl 20. století [online].

Hradec Králové, 2015 [cit. 2020-09-10]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/aef754/>.

Diplomová práce. Univerzita Hradec Králové, Faculty of Education. Vedoucí práce doc. PhDr. Jiří Semrád, CSc.

ŠAFÁRIKOVÁ, Eva. Tramping v interakci s obdobnými volnočasovými aktivitami mládeže [online].

Brno, 2016 [cit. 2020-09-10]. Dostupné z: theses.cz/id/ufbdd0/.

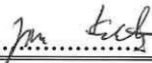
Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Karel Altman, CSc.

VESELÁ, Jana. Proměny trampingu na Ostravsku v období let 1968-1989. Ostrava, 2020. bakalářská práce (Bc.). OSTRAVSKÁ UNIVERZITA. Filozofická fakulta

KOČOVÁ, Aneta. Česká próza s trampskou tematikou po roce 1989. Pardubice, 2018. bakalářská práce (Bc.). Univerzita Pardubice. Fakulta filozofická

Datum / Podpis studenta/ky

14.9 2020

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:	
Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:	
Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:	
Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.	
Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.	
Mgr. Miloš Hroch	
Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga	Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO OBORU.